

Utvecklingsfrågor i den lilla kommunen

En studie av tre kommuner i Kronobergs län

Abstract

Många Svenska kommuner befinner sig i en svår situation då de tvingas kämpa mot en negativ befolkningsutveckling och de konsekvenser som följer med detta. I denna undersökning har situationen i tre kommuner i östra Kronobergs län granskats. I Uppvidinge, Lessebo och Tingsryd har befolkningsutvecklingen varit negativ under en längre tid. För att vända utvecklingen måste det skapas en attraktionskraft hos den lilla kommunen som gör att människor stannar kvar eller väljer att flytta dit. Syftet med denna uppsats har varit att undersöka på vilket sätt kommunerna i fråga arbetar för att vända en negativ utveckling. Syftet har också varit att undersöka hur kommunerna profilerar sig samt hur de arbetar för att öka sin egen attraktionskraft. Frågeställningarna har haft för avsikt att ta reda på vilka starka sidor och vilka svagheter kommunerna själva anser vara viktiga. Vidare har avsikten varit att undersöka vilka möjligheter samt vilka eventuella hot det är som påverkar kommunerna i deras arbete. Undersökningen har baserats på kommunernas översiktsplaner, hemsidor och intervjuer med en representant för varje kommun. Det insamlade materialet har därefter sammanställts till en resultatdel som fokuserat på de faktorer som ansetts viktiga i kommunerna. Slutresultatet har visat att kommunerna ser relativt lika på utvecklingsfrågor men att det ändå lyfts fram unika värden i var och en av kommunerna. Analysen av resultatet har gjorts genom att identifiera de starka sidor, svagheter, möjligheter och hot som framkommit i granskningen av översiktsplaner, hemsidor och i intervjuer. Faktorer som natur, närhet, kommunikationer har setts som styrkor av samtliga medan negativ befolkningsutveckling, ekonomiska svårigheter och problem med näringslivet varit ofta förekommande svagheter i kommunerna. Möjligheterna till en positiv utveckling har handlat mycket om satsningar på det lokala näringslivet, besöksnäring, utvecklad infrastruktur och samarbete. Undersökningen har visat att befolkningsutvecklingen och den lilla kommunens verksamhetsproblem är de allvarligaste hoten för kommunernas framtid. Slutresultatet har visat på hur de undersökta kommunerna ser på sin nuvarande och framtida situation samt vilka strategier som ska kunna vända utvecklingen.

Utvecklingsfrågor i den lilla kommunen – En studie av tre kommuner i Kronobergs län

Författare: Jens Karlsson

Växjö Universitet, institutionen för samhällsvetenskap

2009

Innehållsförteckning

Abstract	1
1. Inledning.....	4
1.1 Problembakgrund	5
1.2 Syfte	5
1.3 Frågeställningar	5
1.4 Avgränsningar och urval	6
1.5 Definitioner	6
2. Presentation av Metod.....	7
2.1 Tillvägagångssätt.....	8
3. Teori/Tidigare forskning	10
3.1 Befolkning och migration.....	10
3.2 Kommunen som varumärke	11
3.3 Samverkan mellan kommuner.....	12
3.4 Hållbar utveckling, Samhällsstruktur och Kommunal identitet	13
4. Presentation av kommuner	15
4.1 Lessebo Kommun.....	15
4.2 Tingsryd Kommun	15
4.3 Uppvidinge Kommun	16
5. Redovisning av resultat	16
5.1 Översiktsplaner.....	16
5.1.1 Lessebo.....	17
5.1.2 Tingsryd.....	21
5.1.3 Uppvidinge	24
5.2 Hemsidor	26
5.2.1 Lessebo.....	26
5.2.2 Tingsryd.....	27
5.2.3 Uppvidinge	27
5.3 Intervjuer	28
5.3.1 Allmänt.....	28
5.3.2 Utvecklingsfrågor	29
5.3.3 Styrkor och svagheter	30
5.3.4 Varumärke	31
5.3.5 Internet.....	31

5.3.6 Samverkan	32
5.3.7 Politik	33
5.3.8 Framtid	33
6. Analys.....	34
6.1 Metodkritik.....	34
6.2 Källkritik	35
6.3 Analys av resultat enligt SWOT modellen.....	36
6.3.1 Starka sidor.....	36
6.3.2 Svagheter	38
6.3.3 Möjligheter	39
6.3.4 Hot.....	40
7. Slutsats	41
7.1 Vidare forskning.....	42
8. Avslutning	42
Referenser.....	43
Bilaga 1 Intervjumall	
Bilaga 2 Kartor	

1. Inledning

I Sverige finns idag 290 kommuner som var och en ska se till att levnadsstandarden för dess invånare är så hög som möjligt. Kommunerna varierar i karaktär, från storstadskommuner med en stark befolkningsutveckling till de allra minsta kommunerna med invånarantal någonstans runt 3000 invånare. Dessa skillnader till trots så ställs kravet på alla kommuner att de ska hålla samma kvalitet oavsett storlek och geografiskt läge. Enligt en prognos gjord av Sveriges Kommuner och Landsting kommer kommunernas situation kraftigt försämrats under de kommande åren. Prognosen talar om kraftiga besparingskrav, förlorade arbetstillfällen samtidigt som kommunernas kostnader kommer öka. Detta i kombination med att den nuvarande regeringen säger nej till ytterligare ekonomisk stimulans till kommunerna gör att situationen ser mörk ut för många kommuner.¹

De kommuner som drabbas värst är förstås de som redan upplever stora svårigheter när det gäller befolkningsutveckling och ekonomi. Tanken går kanske osökt till de små kommuner i Norrland som länge haft stora problem med att få verksamheten att gå ihop. Denna undersökning fokuserar däremot på tre små kommuner i södra Sverige som också haft problem med minskande befolkningstal under en längre tid. I östra Kronobergs län ligger kommunerna Lessebo, Uppvidinge och Tingsryd och det är dessa kommuners situation som undersöks i denna uppsats. Det blir allt viktigare även för kommuner att synas om det ska vara möjligt att skapa livskraft och framtidstro. Den attraktion som den stora kommunen kanske får av bara sin storhet är något som den lilla kommunen istället måste arbeta hårt för att uppnå. Min undersökning bygger på hur dessa tre kommuner arbetar för att öka sin attraktionskraft och på så sätt vända en negativ utveckling. I boken ”Med periferin i centrum” diskuterar Bengt Wahlström faktorer som motsäger den ofta förekommande bild av landsbygden som ett bekymmersområde som bara kan räddas med hjälp av riktat stöd till service och näringsliv.² Istället ges landsbygden och dess invånare en ny roll i samhället där täthet blir mindre viktigt och där fler aktiviteter är direkt knutna till hemmet. Hemmets förändrade roll i ett modernt informationssamhälle är enligt Wahlström en faktor som ger landsbygdsområde en styrka som inte funnits innan.³ Vidare beskriver Wahlström besöksnäring, turism, lokalproduktion av livsmedel som faktorer som skulle kunna ge landsbygden en förändrad roll i ett mer hållbart samhällsperspektiv. En roll som staden inte

¹ <http://www.dn.se/ekonomi/miljardsmall-vantar-kommunerna-1.864930>

² Månsson, Hans (red), *Med Periferin i centrum*, 1996, s 93

³ *Ibid*, s 94

själv kommer klara av att axla.⁴ Att identifiera faktorer som påverkar landsbygden på ett liknande sätt som Wahlström föreslår i sin text är en viktig del av denna undersökning. Men här ligger fokus på de specifika fall som de tre kommunerna Lessebo, Uppvidinge och Lessebo utgör.

1.1 Problembakgrund

Situationen för många mindre kommuner ser negativ ut. Det handlar ofta om vikande befolkningsutveckling och ekonomiska problem. Många kommuner har problem med att få invånarna att stanna kvar i kommunen och detta leder ofta till en skev befolkningsfördelning som i sin tur får svåra konsekvenser för näringsliv och det allmänna ekonomiska läget i kommunen. För mindre kommuner är det en stor och ofta övermäktig uppgift att vända en negativ utveckling till något positivt. Det kommunala arbetet med utvecklingsfrågor är en viktig del som kan avgöra hur framtiden ser ut för framförallt små kommuner på landsbygden. Genom att undersöka vilka metoder som används i de kommuner som ingår i denna undersökning när det gäller att planera för en positiv utveckling kan det gå att få en uppfattning kring hur kommunerna ser på sin nuvarande situation och sin framtid. Det bör gå att se vilka ambitioner det finns i den kommunala planeringen, på kommunens hemsidor och hos kommunens representanter. Tanken är att det ska framgå vilka insatser som görs i kommunen för att försöka skapa tillväxt och utveckling.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur tre små kommuner i östra Kronobergs län upplever sin situation, om och då på vilket sätt de arbetar för att vända en negativ utveckling. Utöver detta är syftet också att undersöka på vilket sätt kommunerna väljer att profilera sig samt hur de arbetar för att öka sin egen attraktionskraft.

1.3 Frågeställningar

Arbetet med denna uppsats har utgått från ett antal frågeställningar och de lyder som följer:

- Vilka starka sidor och vilka svagheter ser de tre kommunerna som avgörande för kommunens utveckling?
- Hur ser de tre kommunerna på sina möjligheter när det gäller att skapa en positiv utveckling?
- Vad är det främst som hotar de tre kommunernas utveckling?

⁴ Månsson (red), 1996, s 102-103

1.4 Avgränsningar och urval

Undersökningen fokuserar på tre små kommuner i Kronobergs län och avsikten är att studera förhållandet i just dessa kommuner. Valet av kommuner har varit subjektivt då urvalet har gjorts av mig som författare med motiveringen att det geografiska läget skulle gynna min undersökning.⁵ Undersökningen skulle lika väl kunna göras på liknande kommuner någon annanstans. Den geografiska avgränsningen är dock medveten då de utvalda kommunerna ligger nära varandra och samtidigt nära länets centralort Växjö. Att välja kommuner med liknande förutsättningar storleksmässigt och geografiskt har varit viktigare än att välja kommuner med skilda förutsättningar sett ur ett mer nationellt perspektiv. Kravet på de kommuner som valts ut är att de ska vara små kommuner med relativt lågt antal invånare och att de ska ha haft en negativ befolkningsutveckling under en längre period. Närhet till en större kommun och större städer är också något som varit betydelsefullt eftersom avsikten är att undersöka relationen mellan kommuner. Att det blev just tre kommuner i undersökningen beror på att jag anser det vara ett tillräckligt antal för att kunna få en uppfattning om hur mindre kommuner i länet arbetar med utveckling. Det skapar en möjlighet att finna likheter och skillnader även inom ett så begränsat geografiskt område. Jag har föredragit detta framför att välja extremfall från hela riket.

Valet av intervjupersoner har baserats på ett subjektivt icke-sannolikhetsurval eftersom jag valt att intervjua en person per kommun och personen har jag själv valt ut och kontaktat.⁶ Kravet har varit att personen som ska intervjuas på något sätt arbetar med utvecklingsfrågor i kommunen. Det har också varit viktigt att personen har en bred kunskap och en god uppfattning om hur kommunen arbetar mer generellt med denna sorts frågor. Intervjupersonens svar ska kunna vara representativa för kommunen han eller hon arbetar för. Det har inte varit ett krav att intervjupersonen ska ha en speciell befattning eller att befattningen ska vara den samma i de olika kommunerna.

1.5 Definitioner

Det finns vissa begrepp som är ofta förekommande i denna uppsats och som kan vara svåra att relatera till utan en närmare definiering av själva begreppets betydelse i sammanhanget. Jag är medveten om att ett begrepp kan ha olika betydelse för olika individer eller beroende på när det används och det är därför viktigt att klargöra vad som avses när jag använder mig av olika begrepp i min undersökning.

⁵ Denscombe, Martyn, *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2009, s 36-37

⁶ Ibid

Ett sådant begrepp är ”små/mindre kommuner” och med detta avses kommuner med ett invånarantal i likhet med de kommuner som ingår i denna undersökning, alltså någonstans mellan 8000 och 13000 invånare. Begreppet små kommuner är självklart relativt och mycket beroende på vem du frågar men detta är vad som avses när jag använder mig av denna formulering. ”Utvecklingsfrågor” är ett annat begrepp som kan ses som något svårtolkat. Det är ett brett begrepp men i denna undersökning betyder termen frågor som rör kommunens utveckling vad gäller ekonomi, befolkning, näringsliv, turism med mera. Det handlar om områden som kommunerna anser vara viktiga för att situationen ska stärkas så att en positiv framtid kan bli möjlig. Ett annat begrepp som ofta förekommer är ”unika värden” och här avses specifika värden som kommunerna själva anser vara unika för den egna kommunen. Det handlar inte nödvändigtvis om värden som verkligen är unika för en kommun utan det är snarare värden som kommunerna ser som unika. Uppfattningen är viktigare än den faktiska situationen. Begreppen attraktion, attraktionskraft och attraherande faktorer hör ihop och avser kommunernas förmåga att locka besökare, nya invånare och företag till den egna kommunen. Det handlar om värden, egenskaper och strategier som stärker kommunens position och som får just den kommunen att synas lite mer än andra.

2. Presentation av Metod

Detta metodavsnitt presenterar på vilket sätt denna undersökning är genomförd. Här diskuteras metodteoretiska aspekter som förklarar hur uppsatsen är uppbyggd och även undersökningens tillvägagångssätt förklaras. I slutet av uppsatsen förs en diskussion kring metodkritik som tar upp eventuella svagheter med valda metoder.

Forskningsstrategin för denna uppsats är fallstudie eftersom endast ett fåtal enheter har undersökts till skillnad mot en surveyundersökning då ett stort antal enheter undersöks. Målet med en fallstudie som denna är att få en uppfattning av det mer generella genom att fokusera på det enskilda, som i mitt fall är de tre utvalda kommunerna. Fallstudien ger en möjlighet att undersöka något i detalj och vanligtvis redogörs för händelser, förhållanden, erfarenheter och processer som är knutna till särskilda fall. Fallstudien som strategi uppmuntrar även till att använda flera olika forskningsmetoder och källor. I denna undersökning har intervjuer, granskning av både fysiska och elektroniska dokument kombinerats. Valet av forskningsmetoder anpassas efter de omständigheter som skapas av undersökningens

karaktär.⁷ Ansatsen till undersökningen är kvalitativ då informationsinsamlingen består av både skrivna och talade ord vars uppgift är att beskriva situationen i ett särskilt fall. Även analysen är uppbyggd av kvalitativa data.⁸ Intervjuerna i undersökningen gjordes som personliga intervjuer i form av ett samtal mellan intervjupersonen och mig. De var uppbyggda som semistrukturerade intervjuer, vilket innebär att samtalet utgick från en förutbestämd lista av frågor men intervjupersonen skulle ge öppna svar och om möjligt utveckla sina synpunkter vidare.⁹

Avsikten är att undersökningens validitet ska vara så hög som möjligt. Eftersom detta är ett mått på hur tillförlitliga resultatet och analysen är så påverkar det uppsatsens trovärdighet. För att uppnå en så hög validitetsnivå som möjligt är det viktigt att vara noggrann så att det som avses mätas verkligen mäts. Att undersökningen ska gå att upprepa har också funnits i åtanke under arbetets gång. En vidare diskussion angående dessa begrepp samt möjligheterna att generalisera med hjälp av resultatet av denna uppsats som grund förs i metodkritikdelen i slutet av uppsatsen.

För att analysera resultatet av undersökningen valdes analysmodellen SWOT. Förkortningen står för Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats som på svenska blir Starka sidor, Svagheter, Möjligheter och Hot. Modellen går ut på att identifiera styrkor och svagheter hos till exempel ett företag och vilka externa möjligheter och hot som kan tänkas påverka företaget. I denna undersökning är det de utvalda kommunerna som ska analyseras enligt SWOT modellen. Målet med att använda denna modell är att kartlägga starka sidor, svagheter, möjligheter och hot som kan tänkas påverka kommunen och dess verksamhet.¹⁰

Nedan beskrivs tillvägagångssättet på ett sätt så att det klart framgår hur undersökningen är genomförd. Detta för att läsaren ska bli insatt i hur undersökningen är uppbyggd och för att det ska vara möjligt att upprepa en liknande undersökning genom att läsa denna del.

2.1 Tillvägagångssätt

För att inleda undersökningen var det nödvändigt att bestämma vilka källor som skulle ligga till grund för undersökningen och på vilket sätt dessa källor skulle behandlas för att resultatet skulle bli tillfredställande. Valet att använda kommunernas översiktsplaner, kommunernas hemsidor och intervjuer med en representant för varje kommun ansågs vara tillräckligt för att

⁷ Denscombe, s 59-61

⁸ Ibid, s 367

⁹ Ibid, s 232-235

¹⁰ <http://www.swot-analys.se/>

få in ett material som sedan skulle gå att bearbeta för att ge tillräckligt med information för presentationen av resultat. Översiktsplanen är ett strategiskt viktigt planeringsdokument där kommunens ambitioner borde synas vad gäller utveckling och framtid. Hemsidan är också ett viktigt verktyg och den kommunikationskanal som kommunen kan använda för att sprida ett budskap till eventuella besökare. Därför ansågs hemsidan vara en relevant källa där kommunens inställning skulle kunna synas. Intervjuerna valdes mest som en kompletterande källa då en aktuell och spontan uppfattning från en kommunrepresentant ansågs vara värdefull.

När valet av källor var klart var det så dags för den initiala kontakten med de utvalda kommunerna. Detta gjordes per telefon och jag försökte så gott det gick att få kontakt med en person på kommunen som arbetade med utveckling på något sätt. Det var viktigt att direkt förankra mitt ämne hos kommunen och få dem att förstå vem jag var och vad min undersökning handlade om. Vid kontakten med kommunen bad jag om att få deras översiktsplan utskickad vilket två av tre kommuner kunde göra. I ett fall fick jag själv skriva ut översiktsplanen från kommunens hemsida. I detta skede informerades även kommunrepresentanterna om en intervju vid ett senare tillfälle. Förfrågan om en intervju mottogs positivt och intervjutillfälle bokades in med respektive kommunrepresentant. Intervjupersonen blev via telefon informerad om vad intervjun skulle handla om, allt för att de skulle kunna förbereda sig om de så önskade.

Efter att ha läst kommunernas översiktsplaner och fokuserat på de delar som hade anknytning till de frågor som uppsatsen behandlar valde jag att dela in materialet under tre kategorier. Den första kategorin handlar om de förutsättningar som kommunen talar om i sina översiktsplaner för att en positiv utveckling ska kunna bli verklighet. Den andra kategorin handlar om de attraherande faktorer som kommunen nämner som viktiga när det gäller att locka invånare, besökare och företag till kommunen. Under denna kategori beskrivs också de eventuellt repellerande faktorer som nämns i den översiktliga planeringen, alltså faktorer som är negativa för kommunens attraktionskraft. Den tredje kategorin behandlar kommunens visioner och målsättningar för framtida utveckling. I granskningen av hemsidorna var det första intrycket viktigt. Tanken var att skapa mig en uppfattning över hur kommunen vill förmedla ett budskap till besökaren och hur väl de lyckas med detta.

Efter granskningen av planer och hemsidor var det så dags för intervjuer med kommunrepresentanter. Arbetet startade med att konstruera bra och relevanta intervjufrågor

med god anknytning till min undersökning. Den färdiga intervjumallen kom att bestå av totalt 17 frågor uppdelade i åtta kategorier. När detta var klart genomfördes intervjuer i respektive kommun. Intervjuerna spelades in för att sammanställningen av resultatet skulle underlättas. Intervjupersonerna var medvetna om och hade godkänt min intervjumetod.

3. Teori/Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras några teorier och tidigare forskningsresultat som har anknytning till undersökningen jag genomfört. Detta ska ge stöd till min undersökning och ge läsaren en inblick i den problematik som behandlas vidare i uppsatsen.

3.1 Befolkning och migration

Befolkningsutveckling och migrationsmönster är betydelsefulla faktorer som påverkar kommunernas utveckling i stort. I texten ”Rumsliga obalanser i befolkningens sammansättning och bosättning” som ingår i boken ”Planeringens utmaningar och tillämpningar” skriver Gunnel Forsberg om ett antal teorier angående befolkning och migrationsmönster. Hon skriver om problematiken som uppstår i och med befolkningens ostabilitet rent strukturmässigt och vilka följder detta får för de aktörer som har till uppgift att planera på lokal nivå. Redan 1885 formulerade Ernest George Ravenstein sin migrationslag där han kom fram till olika regler när det gällde hur människor flyttar mellan olika platser och vad som får dem att göra detta. En viktig del i Ravensteins modell var att vissa platser absorberar människor medan andra platser istället stöter bort dem.¹¹ Just sambandet mellan storleken på en stad eller ett samhälle och hur stor inflyttningen är kan mycket väl förklara varför mindre kommuner upplever svårigheter att få en positiv inflyttning. När det gäller befolkningsutvecklingen skriver Forsberg om ojämnheten i befolkningens fördelning. Tendensen att människor samlas på särskilda platser och att de flyttar från andra är en naturlig process som skapar vissa platser med höga födelsetal och stor inflyttning medan andra platser lider av låga födelsetal, åldrande befolkning och stark avfolkning. Den varierande dragningskraften hos olika platser återspeglas också vid en granskning av ålderspyramider. Vissa platser har en pyramid med en bred bas, vilket tyder på en stark befolkningsutveckling medan andra platser upplever totalt motsatta förhållanden.¹²

¹¹ <http://www.csiss.org/classics/content/90>

¹² Forsberg, Gunnel, *Planeringens utmaningar och tillämpningar*, 2005, s 36-37

3.2 Kommunen som varumärke

I boken ”Kommunen som varumärke: att stärka kommunens profil” skriver Agneta Spjuth om hur viktigt det är för en kommun att bygga upp ett varumärke för att uppnå en positiv utveckling och för att hantera motgångar i kommunen. Hon menar att i den tuffa konkurrens som existerar mellan olika platser och kommuner när det gäller att attrahera företag, invånare och turister är det nödvändigt att förmedla ett starkt varumärke som tydligt sprider kommunens ambitioner och mål. För att synas som en attraktiv kommun är det av yttersta vikt att kommunen identifierar och lyfter fram unika värden som ska verka attraherande för kommunen. De förutsättningar som en kommun har, ska användas för att skapa en positiv bild av kommunen och på så sätt sätta platsen på kartan. För många framförallt mindre kommuner är tillväxt och överlevnad starkt sammanlänkat och det är ytterst viktigt att dessa kommuner klarar att öka sin attraktivitet om de ska ha någon möjlighet att bedriva sin verksamhet.¹³ Spjuth skriver också om hur kommunen på bästa sätt bör arbeta för att sprida kommunens namn och hur viktigt det är att identifiera de målgrupper som kommunen främst vill attrahera och hur de sedan ska få dessa målgrupper att agera på det sätt som önskas. Betydelsen av ett aktivt, medvetet, engagerat och trovärdigt arbete från kommunens personal är stor men det är lika viktigt att kommunens varumärkesbyggande är brett förankrat så att även invånare hjälper till att sprida en positiv bild av kommunen.¹⁴

Kommunens varumärke är något som ständigt påverkas oavsett om kommunen arbetar aktivt med det eller inte. De associationer som utomstående får när de hör namnet på en kommun är vad som kan kännetecknas som kommunens varumärke. Därför är detta något som påverkas och förändras positivt eller negativt i alla kontakter som görs i en kommun. Detta kan vara allt från hur kommunen bemöter invånare eller företag till hur den enskilde invånaren agerar i ett möte med en besökande turist.¹⁵ För att uppnå ett så bra resultat som möjligt i marknadsföringen av en kommun krävs det ett långsiktighetstänkande i arbetet vilket betyder att dessa frågor inte får bli särskiljande partipolitiska. Om så är fallet och strategier och profilering ska ändras för varje ny mandatperiod kommer det antagligen att leda till ett misslyckande. Det krävs att kommunens politiker drar åt samma håll om marknadsföringen av kommunens varumärke ska bli framgångsrikt.¹⁶ I boken diskuteras mer specifikt de problem som många mindre kommuner står inför när det gäller befolkningsminskning, förändrad

¹³ Spjuth, Agneta, *Kommunen som varumärke: att stärka kommunens profil*, 2006, s 7-8

¹⁴ Ibid, s 10-12

¹⁵ Ibid, s 24

¹⁶ Ibid, s 63

åldersstruktur och ekonomiska svårigheter. Vidare presenterar författaren olika åtgärder som en kommun kan använda sig av för att klara en kris och istället skapa en positiv utveckling. Här föreslås exempelvis visionsskapande, tydliga målsättningar, och stärkt framtidstro som några medel som en kommun kan använda för att komma ur en negativ utveckling. Det är viktigt att alla som verkar inom kommunen agerar som företrädare eller ambassadörer för just sin kommun eller stad. Det måste finnas symboler i kommunen som skapar en stolthet och som gör att en positiv känsla förknippas med kommunen.¹⁷ Några fall där marknadsföring och en ökad attraktionskraft inneburit en positiv utveckling är Vimmerby, Skara, Jukkasjärvi och Ullared. Detta är exempel som mindre kommuner skulle kunna efterlikna i sitt arbete med att stärka kommunens varumärke.¹⁸

3.3 Samverkan mellan kommuner

Mindre kommuners problem med minskad befolkning och svårigheter att upprätthålla en fullgod kommunal service behandlas i en utredning från 2001 som ingår i departementsserien. Med titeln ”Samverkan mellan kommuner: för ökad attraktivitet, tillväxt och sund ekonomi” presenteras kommunal samverkan som en effektiv och ofta nödvändig åtgärd för kommuner med låga invånartal om de vill uppnå ökad attraktion och konkurrenskraft. Utredningen beskriver vad behovet av kommunal samverkan grundar sig i och vilka problem som eventuellt kan lösas genom att ingå samverkansavtal med andra kommuner.

För kommuner med en liten folkmängd och en minskande befolkning finns det ofta fördelar att vinna genom att etablera ett samarbete med andra kommuner. Det har blivit vanligare att kommunala samverkansavtal sluts för att komma till rätta med ekonomiska problem och ett ökande servicebehov. Många av dessa problem grundar sig i att det är vanligt att åldersstrukturen förändras i kommunen vilket skapar en situation där allt fler äldre behöver vårdas för allt mindre skattemedel. Små kommuner kan genom att sluta avtal med närliggande kommuner dela på ansvaret och på så sätt uppnå en högre effektivitet i organisationen.¹⁹ I sådana kommunala samarbeten är ofta målet att skapa en större konkurrenskraft och på så sätt skapa fördelar för den egna kommunen. Det viktiga är att lyfta fram unika värden som just det samarbetet kan erbjuda till skillnad från dess konkurrenter.²⁰ Ofta handlar det om mindre kommuner som kämpar med negativ utveckling som går samman för att skapa en större och starkare enhet där de tillsammans blir mer konkurrenskraftiga. Ett sådant exempel kan hämtas

¹⁷ Spjuth, 2006, s 40-42

¹⁸ Ibid, s 43

¹⁹ Finansdepartementet, *Samverkan mellan kommuner: för ökad attraktivitet, tillväxt och sund ekonomi*, 2001, s13

²⁰ Ibid, s 21

från Dalarna där flera kommuner valt att arbeta tillsammans för att få fördelar. Benämningen Siljanskommunerna är en gemensam strategi där dessa kommuner tillsammans profilerar sig som en stark och attraktiv region.²¹

Tillväxt är på många sätt förknippat med större expansiva regioner och städer där marknad och en positiv befolkningsutveckling är faktorer som genererar tillväxt. Mindre kommuner saknar oftast denna naturliga tillväxtskapande kraft, vilket gör att de sällan klarar konkurrensen med större kommuner. Det är därför viktigt att små kommuner hittar sina specifika fördelar jämfört med större enheter. Dessa ”smådriftsfördelar” är faktorer som kanske inte uppstår i stora kommuner på samma sätt som i mindre landsbygdskommuner. Att identifiera fördelar såsom bra boende och god kommunal service till alla kommunens invånare med mera kan leda till att de små kommunerna stärker sin position gentemot de större. Här är samverkan något som ytterligare kan skapa fördelar för små kommuner. Genom att samarbeta så kan en tillräckligt stor enhet skapas så att tillväxt eventuellt kan uppstå.²²

3.4 Hållbar utveckling, Samhällsstruktur och Kommunal identitet

Erika Jörgensen skriver i sin bok ”Hållbar utveckling, samhällsstruktur och kommunal identitet” om vad som ligger bakom och påverkar attraktiviteten hos en kommun. Hon skriver om hur mindre kommuner upplever problem med minskande folkmängd och skeva befolkningsstrukturer och hur detta påverkar kommunens attraktionskraft och förmåga att ge sina invånare en fullgod service.²³ En kommun som kan visa upp en positiv befolkningsutveckling och en normalfördelad befolkningsstruktur blir gärna förknippade med positiva värden och det skapas en känsla av att kommunen är livskraftig. Situationen för många kommuner ser däremot helt annorlunda ut då de strävar efter att uppnå eller behålla en positiv befolkningsutveckling men istället ställs inför återkommande negativa resultat vad gäller befolkningsutvecklingen. Jörgensen betonar vikten av att identifiera de bakomliggande faktorer som gör att situationen ser ut på ett visst sätt i en kommun. Hon beskriver också åtgärder som kan förändra utvecklingen på ett positivt eller negativt sätt.²⁴

Trots att framtiden ser mörk ut för en kommun så finns det möjligheter att påverka den framtida utvecklingen. En viktig del i arbetet är att identifiera specifika utvecklingspotentialer som kommunen kan dra nytta av. Några exempel kan vara förbättrade kommunikationer,

²¹ Finansdepartementet, 2001, s 31

²² Ibid, s 54

²³ Jörgensen, Erika, *Hållbar utveckling, samhällsstruktur och kommunal identitet: en jämförelse mellan Västervik och Varberg*, 2004, s 11

²⁴ Ibid, s 20

kommunala samverkansavtal eller attraktiva boendemiljöer.²⁵ En annan viktig del när en kommun ska utarbeta utvecklingsstrategier är att identifiera de målgrupper som är viktigast för kommunen, alltså de grupper som kommunen allra helst vill attrahera till kommunen. Sedan är det upp till kommunen att bestämma vilka åtgärder som ska lyckas få dessa grupper att agera på önskat sätt.²⁶

Invånarnas uppfattning om kommunen de bor i har stor betydelse för hur utvecklingen ser ut. Den lokala identiteten är en viktig bakomliggande faktor som Jörgensen nämner och som kan skapa goda förutsättningar för kommunens utvecklingspotential. Om invånarna har starka känslor för kommunen de bor i och om de känner en stark tillhörighet och gemenskap så kan det få positiva effekter på utvecklingen i stort. Fenomenet lokal identitet är positivt om det innebär utveckling i samhället men det kan även få negativa konsekvenser om det bromsar en positiv utveckling. Som exempel på hur en lokal identitet kan hämma utvecklingen kan nämnas förhållanden i svenska brukssamhällen där identiteten är starkt knuten till ett dominerande företag. Då uppmanas inte invånarna till aktiviteter som på något sätt utmanar ställningen hos det ledande industriföretaget. Den lokala identiteten är i dessa fall starkt underordnad utvecklingen för ett särskilt företag. Det kan mycket väl leda till negativa konsekvenser för kommunens eller samhällets utvecklingsmöjligheter.²⁷ Socialt kapital är en annan bakomliggande faktor som kan påverka kommunens utvecklingsmöjligheter. Om en plats blir förknippad med ett väl utvecklat socialt liv så blir det en attraktionskraft då det ofta är något som människor ser som positivt. Platsens betydelse är också viktigt och här har kommunen en stor roll när det gäller att skapa positiva känslor hos kommunens invånare. Om invånarna och besökare har positiva associationer till en plats så kan det hjälpa till att stärka utvecklingen. Givetvis leder negativa associationer till platsens betydelse till försvagade utvecklingsmöjligheter. Bakomliggande faktorer som lokal identitet, socialt kapital och platsens betydelse är alltså viktiga när det gäller hur kommunens utveckling ser ut.²⁸

I utvecklingsarbete är det avgörande vilka faktorer som är positiva respektive negativa för kommunen och hur dessa faktorer behandlas för att skapa en stark kommunal identitet i ett långsiktigt perspektiv. Erika Jörgensen diskuterar hur dessa attraherande och repellerande faktorer påverkar kommunens utvecklingspotential. En faktor kan vara attraherande eller repellerande beroende på hur situationen ser ut i ett speciellt fall. Vissa faktorer kan

²⁵ Jörgensen, s 12

²⁶ Ibid, s 22

²⁷ Ibid, s 81-83

²⁸ Ibid, s 85

kommunen påverka mer än andra. Några exempel på faktorer som kommunen kan vara med och påverka kan vara boendemiljö, bostadsutbud, arbetsmarknad, stadsmiljö, kultur och fritidsutbud, vård och kommunal service. En faktor som är svårare att påverka men som ändå kan innebära fördelar eller nackdelar kan vara till exempel geografiskt läge.²⁹

4. Presentation av kommuner

Nedan följer en kort beskrivning av de kommuner som ingår i undersökningen. Kommunerna beskrivs vad gäller invånarantal, befolkningsutveckling, geografiskt läge och allmänna kännetecken. Befolkningsstatistiken är hämtad från statistiska centralbyråns hemsida och är daterad till den 31 december 2008. Kartor över kommunernas läge i Sverige, Kronobergs län och kartor för respektive kommun finns som bilagor. Syftet med denna del är att ge en enkel inledande presentation av de tre kommuner som ingår i studien.

4.1 Lessebo Kommun

Lessebo kommun ligger i de östra delarna av Kronobergs Län och gränsar därmed till Kalmar län i öster. Kommunen har 8085 invånare och centralorten är Lessebo. Några övriga tätorter i kommunen är Hovmantorp, Kosta och Skruv. Lessebo kommun har en areal på 415 km². Kommunen ligger utmed väg 25 som sträcker sig mellan Växjö och Kalmar. Lessebo ligger utmed kust till kust banan vilket gör att invånarna enkelt kan resa kollektivt med tåg till bl.a. Växjö och Kalmar. Glas och pappersindustri utgör betydelsefulla delar i Lessebos näringsliv och dessa verksamheter sysselsätter även många av kommunens invånare.³⁰ Befolkningsmässigt har kommunen upplevt en minskning i invånarantal sedan tidigt 90-tal. Befolkningen uppgick till 9098 invånare 1993 och sedan dess har siffran minskat med 1000 personer. Det varierar från år till år men i snitt har invånarantalet minskat med 60-70 personer om året.³¹

4.2 Tingsryd Kommun

Tingsryds kommun ligger i södra Kronobergs län och gränsar till Blekinge i söder. I kommunen bor det 12502 invånare och Tingsryd är centralorten där kommunens verksamhet styrs. Befolkningsutvecklingen i kommunen har varit negativ sedan tidigt 90-tal. Invånarantalet ökade med 170 personer 1993 och det bodde då 14675 personer i kommunen.

²⁹ Jörgensen, s 213-214

³⁰<http://www.rfss.se/Documents/RFSS/Documents/SmalandEU/Sverige/lessebo%20DT%2007%2002%2021.pdf>

³¹ www.scb.se

Totalt har kommunens invånarantal minskat med över 2000 personer sedan 1993.³² Förutom Tingsryd så kan Väckelsång, Ryd och Urshult nämnas som betydande tätorter för kommunen. Tingsryds kommun har en area på 1049 km². Kommunens invånare har nära till städer som Växjö, Ronneby och Karlshamn och väg 27 utgör en viktig transportled för kommunens resenärer. Näringslivet i kommunen kännetecknas av många små och stora företag, främst inom tillverkningsindustrin.³³

4.3 Uppvidinge Kommun

Uppvidinge kommun ligger i det nordöstra hörnet av Kronobergs län och gränsar till både Jönköping och Kalmar län. Kommunen ligger på det småländska höglandet och en stor del av Uppvidinges 1184 km² täcks av skog. Kommunen bildades 1971 när flera mindre enheter slogs samman för att bilda en större kommun. Idag bor det 9347 personer i kommunen och de allra flesta av dessa är bosatta i någon av kommunens tre största tätorter Åseda, Lenhovda och Norrhult/Klavreström. Det går två större vägar genom kommunen som ger invånarna goda transportmöjligheter. Större städer i närområdet är Växjö, Nybro och Vetlanda. Näringslivet i Uppvidinge kommun domineras av industrisektorn där många av kommunens invånare är sysselsatta. De mest betydelsefulla branscherna är trä, metall och plastindustri.³⁴ 1990 bodde det 10613 invånare i Uppvidinge kommun. Denna siffra har sjunkit sedan dess till dagens nivå på 9347. Med undantag för några år så har befolkningen minskat i Uppvidinge de flesta år. Förra året minskade befolkningen med 137 personer i kommunen.³⁵

5. Redovisning av resultat

Resultatet baseras på kommunernas översiktsplaner, hemsidor och på intervjuer med en representant för varje kommun. Resultatdelen är därför uppdelad i tre sektioner där dessa tre delar presenteras var för sig.

5.1 Översiktsplaner

Den översiktliga planeringen är det verktyg där kommunala utvecklingsfrågor behandlas och det är här kommunen presenterar sina framtida mål. I granskningen av kommunernas översiktsplaner har avsikten varit att ta reda på hur den översiktliga planeringen används för att förmedla en bild av kommunen och vilka målsättningar och tillvägagångssätt som ska skapa en positiv utveckling. Varje kommun presenteras separat och resultaten analyseras och

³² www.scb.se

³³ www.tingsryd.se

³⁴ www.uppvidinge.se

³⁵ www.scb.se

jämförs sedan i analysdelen. Resultaten som presenteras är hämtat från kommunernas översiktsplaner. Närmare information om vilka dokument det handlar om ges under varje kommunavsnitt. Några ytterligare källhänvisningar kommer inte göras i texten såvida inte informationen är hämtad någon annanstans, då tydliggörs detta genom källhänvisning. För att sortera resultatet och för att underlätta presentationen av materialet från granskningen av översiktsplanerna delas det in i tre underrubriker. Först presenteras de förutsättningar som kommunerna tar upp som viktiga för att en positiv utveckling ska kunna bli verklighet. Sedan presenteras vilka attraherande och eventuellt repellerande faktorer som översiktsplaneringen tar upp för varje kommun. Detta är faktorer som kommunen anser höja eller sänka attraktionsvärdet hos kommunen. I den tredje delen presenteras kommunens visioner och målsättningar som ingår i översiktsplaneringen. Med det menas hur kommunen i sin översiktliga planering ser på framtida utveckling, alltså hur de vill att kommunen ska utvecklas.

5.1.1 Lessebo

I Lessebo kommun pågår våren 2009 arbetet med en ny översiktsplan. Denna översiktsplan lämnades ut för samråd den 22 oktober 2008 och den förväntas bli antagen under 2009. Den översiktsplan som för närvarande gäller i Lessebo är antagen 1989 och den finns inte tillgänglig varken som papperskopia eller i digital form. Samrådshandlingarna däremot finns tillgängliga online och på kommunkontoret i Lessebo. Detta innebär att det är förslaget till översiktsplan, alltså samrådshandlingen som granskas i fallet Lessebo. Detta är viktigt att poängtera då detta dokument ännu inte kan ses som gällande.

Förutsättningar för en positiv utveckling

Lessebo kommun har fyra tätorter med förmågan att fungera som centra eller nav för utvecklingen i kommunen och därför är centrumutvecklingen i dessa orter mycket betydelsefull när det gäller att göra kommunen som helhet attraktiv. Ett utbyggt transportnät och en väl utvecklad handel är viktiga faktorer för utvecklingen i Lessebo kommun. Framförallt handeln har blivit den kanske viktigaste faktorn och här fungerar Kosta som en motor när det gäller att attrahera nya etableringar till kommunen.

Bostad, arbete och möjligheten att kombinera dessa båda faktorer betyder mycket för kommunens utveckling. Kommunen vill skapa en variation på bostadsmarknaden med olika boendeformer och hög attraktivitet. Lyckas kommunen med detta finns det enligt översiktsplanen goda förutsättningar för tillväxt och välfärd i kommunen. Ett annat krav är att

planeringen lyckas kombinera invånarnas behov med naturens förutsättningar för att på så sätt bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Kommunen är beroende av goda kommunikationsmöjligheter om det även i fortsättningen ska vara möjligt att kombinera ett naturnära boende med fritid och arbete. Om kollektivtrafiken är väl utvecklad så ökar det samtidigt möjligheterna för kommunen att dra till sig arbetskraft utanför kommunen som då enkelt kan ta sig till och från en arbetsplats i Lessebo kommun. Relationen med Växjö är viktig och järnvägen spelar en central roll för kommunens framtida utveckling. Järnvägen skapar goda förutsättningar till arbetspendling, studier och annat resande. Det är mycket viktigt för hela kommunen att järnvägen även i fortsättningen går genom kommunen.

Ett livskraftigt näringsliv och goda möjligheter till arbete i kommunen är viktigt för Lessebo. Därför vill kommunen göra det möjligt för befintliga företag att expandera samtidigt som de vill tillåta nya företagsetableringar i kommunen. När ett nytt företag kontaktar kommunen ska det finnas en god beredskap och tillgång till mark och lokaler. En förutsättning för att näringslivet ska bli starkare är att utbildningsnivån höjs i kommunen. Därför är samarbetet med universitetet i Växjö och andra närliggande lärosäten av stor betydelse. Att det finns kompetent arbetskraft i kommunen är viktigt även när det gäller att ge besökare en positiv upplevelse när de kommer till Lessebo kommun. Turismen växer sig allt starkare i Lessebo kommun vilket innebär att en väl utvecklad besöksnäring behövs om kommunen ska kunna få en positiv utveckling. Besöksnäringen skapar även förutsättningar för andra verksamheter att etablera sig i kommunen.

En viktig förutsättning för kommunens utveckling är att det finns ett starkt lokalt engagemang och att det finns ett intresse hos invånare, företag och organisationer för utvecklingsfrågor. Finns inte det så blir det svårt för kommunen att leva och utvecklas.

Attraherande (och repellerande) faktorer

Lessebo kommun kan dra fördel av sitt geografiska läge när Östersjöregionen ökar i betydelse och som en attraktiv del av Växjös arbetsmarknadsområde ökar fördelarna ytterligare. Kommunen spelar en viktig roll när det gäller glasrikets utveckling och det skapas ett unikt värde och en attraktionskraft som är knuten till glastillverkning, konst, formgivning och design. Satsningarna på glasriket har hjälpt till att skapa en framtidstro i kommunen och det är något som även kan få människor att bosätta sig och eventuellt arbeta i Lessebo kommun.

Intresset kring glasriket är mycket stort och det ger positiva effekter för kommunen eftersom att glasnäringsen med Kosta i centrum sätter kommunen på kartan och lockar besökare från hela världen. Kommunen satsar mest pengar av alla kommuner i Kronobergs län på just turistnäringen. Med 2 miljoner besökare årligen omsätter besöksnäringen 130 miljoner kronor om året och ger kommunen en stark attraktionskraft. Utöver glasrikets dragkraft utgör kommunens vackra miljöer ett intressant besöksmål för många utländska turister framförallt från Danmark, Tyskland och Holland. Utvandrabygden är ett annat unikt värde som skapar attraktion i kommunen.

Två viktiga kommunikationsleder går genom kommunen i öst-västlig riktning vilket ger kommunen ett strategiskt viktigt läge ur transportsynpunkt både vad gäller gods och persontrafik på väg och järnväg. Tillgången till säkra och miljövänliga kommunikationer är en betydelsefull faktor som kan få människor att välja Lessebo som bostadskommun. Just därför är utvecklingen av det kollektiva resandet viktigt om kommunen ska framstå som ett lockande alternativ. Till skillnad från andra kommuner i Kronobergs län har Lessebo två stationer utmed kust till kust banan. Detta tillsammans med anknytningen till stambanan skapar goda förutsättningar för lokalt och långväga resande för kommunens invånare. De goda möjligheterna till tågresande är något som ökar intresset för kommunen och det gör att Lessebo utvecklats till en fullvärdig medlem i Växjös arbetsmarknadsområde.

Lessebos möjligheter att kunna tillgodose den ökade efterfrågan på bostäder i eftertraktade lägen är en positiv faktor för kommunen. Boende i en trivsamt miljö och arbete i en annan gör till exempel Hovmantorp till ett bra val av bostadsort. Förutom möjligheten att bo i någon av kommunens större tätorter finns också de mindre orterna med sina unika miljöer som ett attraktivt alternativ. Boendet på landsbygden med närheten till skog, natur, vattendrag och sjöar i kombination med kommunens korta avstånd och tillgång till service är något som enligt översiktsplanen ska locka människor till Lessebo. Alla dessa faktorer skapar tillsammans hög livskvalité för kommunens invånare.

Den trivsamma naturen och närheten till denna är en faktor som stärker kommunens attraktivitet och som ses som en stor tillgång för Lessebo. I kommunens samtliga tätorter är närheten till naturen något som uppskattas av många. Lessebos många sjöar skapar goda möjligheter till rekreation, turism och fiske. Intresset för landbaserad vindkraft tillsammans med goda förutsättningar är något som får vindkraftsexploaterer att vända blickarna mot en kommun som Lessebo.

I Skruv syns det tydligt vilken betydelse järnvägen har för kommunens tätorter. Tågen stannar inte längre i Skruv och det har inneburit en minskad attraktionskraft med en negativ utveckling som följd.

Vision och målsättningar

Befolkningsutvecklingen i kommunen har varit negativ och genom sin översiktliga planering presenterar Lessebo sina mål när det gäller att hantera och komma till rätta med denna negativa utveckling. Det sätts ut ett mål som går ut på att invånarantalet ska öka något fram till 2015 då kommunen ska ha uppnått 9000 invånare. Vidare vill kommunen uppnå en balans i befolkningens sammansättning och för att lyckas med detta vill kommunen se en befolkningsökning främst i åldern mellan 25-40 år. Det krävs riktade åtgärder för att attrahera just denna åldersgrupp och där ser kommunen attraktiva och realistiska boendialternativ som en åtgärd som ska attrahera ”familjebildare” till kommunen.

Utveckling av begreppet och fenomenet glasriket är viktigt för Lessebo kommun och målsättningen är att vara med och stimulera en vidare utveckling av glasnäringen i hela kommunen men med fokus på verksamheten i Kosta. Kommunen har en ambition som bygger på att skapa så bra förutsättningar som möjligt för glasindustrin. Med besöksnäring och turism i centrum vill kommunen skapa ett livskraftigt företagsklimat som ska skapa ringar på vattnet för näringslivet i hela kommunen.

Lessebo kommun har som målsättning att utveckla en bra livsmiljö med bostäder, parker och fritidssysselsättningar. Allt ska vara i nära anslutning till service, kommunikationer, arbete och det ska skapas en balanserad handelsstruktur i kommunen. För att kommunen ska kunna verka som en enhet är det av stor vikt att kommunikationer och infrastruktur utvecklas. Därför är kommunens ambition att det ska upprättas snabba och bra förbindelser med Öresundsregionen och tågtrafiken ska göras bättre och snabbare. Målet är att väl utvecklade kommunikationer ska underlätta arbetspendling till och från kommunen och att tåget ska ta över en allt större del av transporterna som sker i kommunen. För att stärka kommunen ytterligare så finns det en positiv inställning till samarbete med andra kommuner. Regional samverkan är en möjlighet för en liten kommun som Lessebo att stärka sin position.

Lessebo kommun vill med sin planering rusta upp gatu- och torgmiljöer på ett sätt så att kommunens attraktivitet ökar för både boende och besökare. Kommunen ser centrummiljö, affärsverksamhet, kommunikationer och parkeringsmöjligheter som några exempel bland

många faktorer där planering kan skapa en attraktivitet och livskraft som leder till en positiv utveckling. När det gäller strandnära bebyggelse så strävar kommunen efter ett strandskydd som anpassats till lokala förhållanden och som på så sätt kan gynna den lilla landsbygdskommunen. Det är en naturlig målsättning att bostäder och besöksnäring ska centreras till kommunens vackra vattenmiljöer. Det är en styrka som kommunen gärna vill ta vara på men ändå utnyttja på ett ansvarsfullt sätt. Över hela kommunen ska det finnas goda livsmiljöer, attraktivt boende, bra skola, barnomsorg samt god tillgång till kommunal service.

Enligt Lessebos vision för 2015 ska Lessebo vara en kreativ boendemiljö med närhet till natur och fritid men med staden inom räckhåll. Lessebo ska vara ett av Sveriges ledande turistmål och kommunen ska präglas av ett kreativt företagsklimat med ett expanderande näringsliv. Kommunens utvecklingsarbete ska bygga på att attrahera fler besökare, att skapa nya arbetstillfällen och att öka inflyttningen i kommunen.

Kommunen strävar efter att skapa en levande landsbygd och för att detta ska bli möjligt måste det ske förnyelse på landsbygden. Samtidigt så anser kommunen i sin översiktsplan att den unika lokala identiteten i de mindre orterna bör bevaras. Värdet av de små orternas karaktär är viktigt och kommunen vill bevara detta samtidigt som landsbygden ska utvecklas och vara levande.

5.1.2 Tingsryd

Den gällande översiktsplanen i Tingsryds kommun blev antagen i kommunfullmäktige i juni månad 2006. Översiktsplanen består av två delar och den finns tillgänglig i digital form på kommunens hemsida. Granskningen fokuseras till del ett av översiktsplanen då denna innehåller mål och visioner för kommunen. Del två av översiktsplanen är inte lika relevant för undersökningen och har därför inte ägnats lika stor uppmärksamhet.

Förutsättningar för en positiv utveckling

Enligt översiktsplanen är det viktigt att lyfta fram de goda förebilder som finns i kommunen och få dem att påverka andra aktörer i Tingsryds kommun. Det är viktigt att kommunens ungdomar får en tidig och bra kontakt med det lokala näringslivet, allt för att skapa ett intresse och en stolthet för den egna kommunen. Detta ska hjälpa till att skapa förutsättningar för att ungdomarna ska överväga att stanna eller komma tillbaka till Tingsryds kommun för att bo och arbeta. Kommunen har ett ansvar för att skapa de bästa förutsättningar för att det ska ske en förnyring bland kommunens invånare. I översiktsplanen beskrivs hur tillgången på

bostäder för alla olika grupper och behov ska hjälpa till att öka attraktionskraften hos kommunen. Utöver detta är goda möjligheter till arbetspendling och kommunikationer en viktig förutsättning för att kommunen ska kunna locka barnfamiljer och ungdomar till kommunen.

Kommunen spelar en viktig roll när det gäller att arbeta för att ta om hand nyinflyttade på bästa möjliga sätt. I översiktsplanen skriver kommunen om att de vill utarbeta en plan för hur detta arbete ska genomföras. Det gäller framförallt att stärka och lyfta fram de faktorer som kan tänkas locka invånare till kommunen. För att ytterligare underlätta inflyttning och företagsetablering vill kommunen sträva efter en snabb handläggning när det gäller denna sorts ärenden. Som en förutsättning för att Tingsryd ska kunna öka sina chanser till att locka nya invånare till kommunen ses förändrade strandskyddsbestämmelser som något som ska kunna skapa en ökad attraktivitet för mindre kommuner.

Näringslivet är en viktig faktor för kommunen som helhet. För att stärka näringslivet måste det finnas kvalificerad arbetskraft att tillgå för kommunens företag. Om Tingsryds kommun ska kunna vara en attraktiv plats för mer kvalificerad arbetskraft är tilltalande boendemiljöer, väl utbyggd infrastruktur och goda möjligheter till utbildning några faktorer som måste finnas tillgängliga. För att skapa en högre attraktivitet ser Tingsryd kommunal samverkan som en viktig faktor. Samarbete med framförallt närliggande kommuner är något som kan ge kommunen stora fördelar. Tingsryds kommun ser en väl utvecklad besöksnäring som en viktig förutsättning för kommunens utveckling. Besöksnäringen skapar nya arbetstillfällen och den ger stora intäkter till kommunen. Om turismen ska kunna växa krävs det att kommunen marknadsför sig i flera olika media.

Attraherande (och repellerande) faktorer

Närheten till en vacker natur är viktigt för kommunen när det gäller att locka besökare men det är också en resurs som ska skapa en bra situation för de som bor i kommunen. Med ett intressant kulturlandskap, vacker natur, fritidsaktiviteter som fiske, friluftsliv och jakt vill kommunen locka besökare och på så sätt stärka den viktiga besöksnäringen. De många sjöarna i Tingsryds kommun är en tillgång då de skapar goda förutsättningar för bad, fiske och rekreation. Styrkan i att kunna erbjuda en naturnära livsstil har visat sig särskilt påtaglig när det gäller utländska turister. Den vackra naturen i kommunen lockar många besökare från Holland, Danmark och Tyskland. Intresset har visat sig vara stort från främst holländare när

det gäller att köpa hus och bosätta sig i kommunen. Det öppna landskapet skapar en attraktiv miljö för ett bra landsbygdsboende men också goda möjligheter till rekreation och turism.

Kommunens geografiska läge innebär en attraherande faktor som skapar fördelar för kommunen. Läget mellan de båda lärosätena i Växjö och Blekinge är en stor fördel för kommunens invånare samtidigt ligger kommunen utmed ett viktigt stråk som förbinder det populära glasriket med städerna i Öresundsregionen. Som kommunens centralort spelar Tingsryd en viktig roll och måste ses som en betydelsefull faktor för kommunens utvecklingsmöjligheter. Centralorten är viktig men kommunens tätortsstruktur med flera jämnstora tätorter är om möjligt ännu mer betydelsefull för utvecklingen. Det ger också kommunen en levande karaktär eftersom andelen boende på landsbygden är hög. Tingsryd har småstadens utbud av handel, service och kultur samtidigt som landbygdens idyll är påtaglig. Travbanan i Tingsryd är en attraherande faktor och ett unikt värde för kommunen i jämförelse med liknande kommuner. Det är Europas enda milebana och den bidrar tillsammans med övrig hästnäring till stärkt turism. Kommunens äventyrsbad och gymnasieskola är ytterligare attraherande faktorer för Tingsryds kommun.

De växande klyftorna mellan stad och landsbygd påverkar en kommun som Tingsryd negativt. En landsbygds kommun som Tingsryd upplever en negativ utveckling på grund av den höga urbaniseringsgraden som innebär att fler och fler flyttar till större städer. Detta gäller framförallt ungdomarna, en grupp som kommunen måste klara att behålla om utvecklingen ska vara positiv. Viljan att söka sig någon annanstans skapar en repellerande faktor för hela kommunen.

Vision och målsättningar

Kommunen har som en grundläggande målsättning att förändra befolkningsutvecklingen från negativ till positiv. Vidare innehåller översiktsplanen målsättningar för ett utvecklat näringsliv där kommunen ska arbeta för att öka antalet företagsetableringar. Målet är att skapa en bredd i näringslivet som i sin tur ska ge hela kommunen en styrka och stabilitet som leder till en positiv utveckling även på andra områden. En ökad utbildningsnivå är något som kommunen också eftersträvar då det är nödvändigt för näringslivets utveckling. Turismen är en annan betydelsefull faktor där kommunen aktivt vill arbeta för en positiv utveckling och sträva efter att förlänga turistsäsongen för att på så sätt skapa ytterligare arbetstillfällen och inkomster. Ett exempel där kommunen gjort insatser är satsningen på konceptet ”Hästriket”, där kommunen

profilerar sig som en hästrik kommun. Med denna satsning vill kommunen skapa arbetstillfällen och medverka till att det öppna landskapet bibehålls.

Tingsryd vill att kommunen ska betraktas som ett intressant alternativ för boende och de vill gärna locka barnfamiljer och vuxna studerande. Kommunens målsättning är att kunna erbjuda en god bebyggd miljö där det ska finnas goda möjligheter till boende både på landsbygd och i tätort. Den unika flerkärniga tätortsstrukturen i kommunen är något som ska bevaras och kommunen menar här att just detta skapar unika förutsättningar till ett bra boende över hela kommunen.

5.1.3 Uppvidinge

Översiktsplanen för Uppvidinge kommun är från 1991 och den går att få tag på hos kommunen. Utöver det övergripande plandokumentet finns det fördjupade översiktsplaner för respektive tätort i kommunen. Dessa finns att tillgå på kommunens hemsida. Den gällande översiktsplanen för hela kommunen finns däremot inte tillgänglig i digital form på hemsidan.

Förutsättningar för en positiv utveckling

Befolkningsutvecklingen är en central faktor för Uppvidinge kommun när det gäller förutsättningar för en positiv utveckling i kommunen. En betydelsefull del av kommunens arbete är att få ungdomar att stanna kvar i Uppvidinge och på så sätt förhindra att åldersstrukturen blir skev. Enligt översiktsplanen är det angeläget att komma till rätta med en minskande befolkning och att inflyttningsnettot blir positivt. En förutsättning för att befolkningstrenderna ska vända är att kommunen klarar att upprätthålla en god servicenivå i alla kommundelar och för alla kommunens invånare. Detta är en speciellt stor utmaning för en liten kommun som Uppvidinge och vid ett misslyckande blir konsekvensen att kommunens invånare får en sänkt levnadsstandard.

För att Uppvidinge ska uppleva en positiv utveckling beskriver översiktsplanen vikten av att skapa och upprätthålla goda transportmöjligheter. Vagnätets standard är en avgörande faktor om kommunens invånare ska kunna ta sig runt i kommunen men även för att kunna ta sig till närliggande kommuner. Även möjligheterna att ta sig till Uppvidinge för till exempel arbete bestäms mycket av standarden på infrastrukturen.

Om kommunen ska uppleva en positiv utveckling krävs det ett hårt arbete från kommunens sida. Det krävs betydande insatser när det gäller att stärka näringslivet och behålla sysselsättningen i kommunen. Här nämns mellankommunal samverkan som ett

tillvägagångssätt för kommunen att på ett effektivt sätt stärka utvecklingspotentialen. Förutom stora insatser från kommunen kommer det också krävas ett stort engagemang från kommunens invånare, företag och organisationer för att vända utvecklingen i Uppvidinge. Det krävs ett brett deltagande och stöd där alla måste dra åt samma håll om kommunens utvecklingsplan ska bli verklighet.

Attraherande (och repellerande) faktorer

Möjligheten till ett bra boende i vackra och tilltalande miljöer är en stark faktor för att kunna locka människor till att bosätta sig i Uppvidinge. Det är just det trivsamma i ett sjönära boende som är en styrka för kommunen. En god kollektivtrafik är en annan stark faktor som gör livet i kommunen attraktivt, det ska vara lätt att resa inom kommunen men även över kommungränsen. Kommunen ser också en potential för handelsutvecklingen i kommunens centralorter. Med ett ökat upptagningsområde och ett ökat handelsutbud får dessa orter en ökad attraktivitet.

Relationen mellan en minskad sysselsättning inom industrisektorn och en ökad sysselsättning i servicesektorn skapar en negativ situation för kommunen. De arbeten som förloras inom industrin kan inte ersättas helt och hållet av nya arbeten inom tjänste och servicesektorn. Detta är en repellerande faktor i kommunen då arbetsmarknaden drabbas negativt.

Vision och målsättningar

Kommunen ser tillgången på tomter och lediga bostäder som ett viktigt verktyg i en framtida bostadspolitik. Vidare ser den också som sin uppgift att underlätta och uppmuntra nybyggnation, vilket ska ske både i och utanför kommunens tätorter och de ska kunna erbjuda ett bra utbud av tomter nära till natur och service. Naturnära och sjönära boende är en styrka och det är något som uppmuntras av kommunen då det ses som en potential för nya permanentboende i Uppvidinge. Det naturnära boendet är också något som bidrar till en annan målsättning för kommunen, nämligen en levande, attraktiv landsbygd. Att bygga, flytta och bo på landsbygden hjälper till att bevara landsbygden och detta är en målsättning kommunen strävar efter att uppfylla. Det märks tydligt att en annan målsättning för kommunen är att vända den negativa befolkningsutvecklingen. Det är viktigt att befolkningen åtminstone inte minskar utan kvarstår på samma nivå och om möjligt gärna öka något.

Kommunikationer och tillgång till god service för alla kommunens invånare är viktiga delar i kommunens målsättning. Det är viktigt att kommunikationsmöjligheterna anpassas till

arbetsmarknadens behov för att underlätta pendling inom kommunen men även skapa goda förutsättningar för in och utpendling. Det attraktiva boendet ska kunna kombineras med goda möjligheter till arbetspendling. Kommunen har också som mål att stärka näringslivet och då främst den betydelsefulla tillverkningsindustrin.

5.2 Hemsidor

Kommunens hemsida är en viktig kanal där kommunen kan sprida sitt budskap och den information som de vill att besökaren ska få ta del av. Granskningen av kommunernas hemsidor görs för att ta reda på vilken bild kommunen väljer att förmedla av sig själva på internet. Här spelar det första intrycket en stor roll men även hur lätt det är att hitta den information som efterfrågas. En annan viktig aspekt är vilka värden som kommunen väljer att lyfta fram som positiva och unika för den egna kommunen. Det är min egen uppfattning av hemsidorna som presenteras.

5.2.1 Lessebo

Startsidan på www.lessebo.se innehåller kort allmän information om kommunen. Glasrikets betydelse som begrepp syns direkt i bilder och text. Aktuella nyheter och information som rör kommunens verksamhet presenteras tydligt. Kontaktuppgifter och kategorier över kommunens verksamhet presenteras på ett bra sätt.

Lessebo kommun använder sin plats i glasriket som ett sätt att locka turister till kommunen och det märks hur viktig glasproduktion och dess historia är för Lessebo. Kosta glascenter får mest uppmärksamhet på hemsidan. Även pappersindustrin med dess handtillverkade papper är en viktig del i kommunens profilering. Utöver detta lyfter Lessebo fram naturupplevelser med sjöar, fiske samt kommunens historia som utvandrabyggd. Kommunen visar genom sin hemsida en vilja att gynna näringslivet och få fler branscher än just den dominerande glas och pappersindustrin. Det framgår att Lessebo vill underlätta för företag i kommunen och på så sätt skapa goda förutsättningar för ett utvecklat näringsliv. På hemsidan beskrivs egenskaper som ska få nya invånare att bosätta sig i kommunen. Här lockar Lessebo med god livskvalité och möjligheter att ta del av ett rikt kulturliv. Att kunna bo i ett litet samhälle som präglas av gemenskap och trygghet ses som värdefullt. Samtidigt värdesätts Lessebo kommuns geografiska läge då det innebär att det går att bo på landet men ändå kunna ta del av det utbud som närliggande städer kan erbjuda. Lessebo lockar också med goda kommunikationer med

bil, buss, tåg samt närhet till flygplats. De erbjuder också ett prisvärt och bra boende för kommunens invånare.³⁶

5.2.2 Tingsryd

På www.tingsryd.se möts besökaren av en startsida som innehåller nyheter och information om pågående projekt. Här finns kommunens kontaktuppgifter och en bra söktjänst som hjälper besökaren att hitta rätt på sidan. Överst på sidan finns tydliga rubriker över olika sektorer av kommunens verksamhet.

Det märks att kommunen lägger stor vikt vid turism då denna del är väl utvecklad och beskriver vad kommunen kan erbjuda en besökare på ett bra sätt. Här presenteras information om kulturevenemang, natur och fritidsaktiviteter. Det märks att Tingsrydstravet är viktigt när det gäller att locka besökare till kommunen. Utöver detta vill kommunen lyfta fram cykel, fiske, golf, kanot, hästar, vandring m.fl. som attraktiva aktiviteter för kommunens invånare och besökare. Informationen är tydligt uppdelad för att visa vad kommunens olika tätorter har att erbjuda. Kommunen vill presentera sig som en attraktiv näringslivskommun där ett väl utvecklat företagsklimat och en blandning av stora och små företag skapar goda förutsättningar. Det faktum att kommunen redan har ett antal stora namnkunniga företag ses också som en positiv egenskap. För att locka företag att etablera sig i Tingsryds kommun erbjuds korta handläggningstider för att starta eller etablera ett företag i kommunen. För att locka till sig nyinflyttade lyfter kommunen fram positiva värden som närhet till naturen, närhet till högskolor och universitet, lugn och trygghet, väl utvecklad skola och barnomsorg, ett stort utbud av kultur och fritidsaktiviteter, goda transportmöjligheter samt ett starkt företagsklimat. Mer allmänt så säger sig kommunen kunna erbjuda en småskalig och trivsam boendemiljö.³⁷

5.2.3 Uppvidinge

På kommunens hemsida www.uppvidinge.se möts besökaren av en startsida bestående av länkar anpassade för olika grupper. Här finns specialanpassad information för familj, senior, ungdom och turist. Utöver det finns kontaktuppgifter till kommunen, senaste nytt från Uppvidinge och länkar som leder dig till information om kommunens olika verksamhetsområden.

³⁶ www.lessebo.se

³⁷ www.tingsryd.se

Uppvidinge väljer att lyfta fram naturen som en attraherande kraft som ska locka turister till kommunen. Just aktiviteter i skog och mark presenteras tydligt på hemsidan. Det rör sig främst om naturupplevelser, fiske, bad, fågelskådning samt att ta del av kommunens naturreservat och allt de har att erbjuda. Utöver naturen så är glasriket något som enligt hemsidan ska locka besökare till Uppvidinge. Det märks direkt att Uppvidinge kommun värnar om sitt näringsliv. Det finns en plan på hemsidan som beskriver hur kommunen ska arbeta för att få näringslivet att utvecklas positivt. De ska erbjuda ett bra företagsklimat och det ska vara enkelt att etablera, driva och utveckla ett företag i Uppvidinge. Här beskriver sig kommunen som en viktig aktör med ett stort ansvar när det gäller bemötande, kommunikation och hjälp till kommunens företag. Kommunens hemsida presenterar även några värden som har för avsikt att gynna inflyttning till kommunen. Närhet är ett sådant värde och med det menas närhet till service, föreningsliv och fritidsaktiviteter. Också närheten till kommunikationer värdesätts av kommunen då det är lätt att ta sig till flygplatser i Kalmar och Växjö samt att det finns bussförbindelser med t.ex. Stockholm och Malmö. En hög sysselsättningsgrad bland kommunens invånare och det stora antalet företag är andra värden som kommunen ser som attraherande. Till sina invånare och till nyinflyttare säger sig Uppvidinge kunna erbjuda möjligheten att leva, bo och arbeta i en trygg miljö.³⁸

5.3 Intervjuer

I presentationen av intervjureresultaten kommer de tre kommunrepresentanternas svar visas sammanställt. Resultatet redovisas uppdelat under de åtta kategorier som intervjun var uppbyggd av. Dessa kategorier är; Allmänt, Utvecklingsfrågor, Styrkor och svagheter, Varumärke, Internet, Samverkan, Politik och Framtid. Under varje kategori kommer resultatet för samtliga tre kommunintervjuer sammanställas med fokus på de likheter och skillnader som finns mellan kommunrepresentanternas intervjusvar. Resultatet kommer alltså inte presenteras i sin helhet utan endast relevant information där kommunerna liknar varandra eller där de skiljer sig från varandra kommer presenteras. Intervjumallen i sin helhet finns som bilaga.

5.3.1 Allmänt

Under denna kategori fick intervjupersonerna beskriva det allmänna läget i kommunen utifrån faktorerna befolkningsutveckling, ekonomi och näringsliv.

³⁸ www.uppvidinge.se

Samtliga tre kommuner upplever en negativ befolkningsutveckling där invånarantalet minskat under en längre period. De främsta anledningarna ser lite olika ut i kommunerna. I Lessebo handlar det främst om en stor utflyttning av ungdomar från kommunen medan det i Tingsryd mestadels handlar om skillnaden mellan antalet födda och döda. För Uppvidinge har befolkningen minskat sedan kommunsammanslagningen 1971 och efter att siffrorna planat ut i början på 2000-talet så ser kommunen nu negativa siffror igen. Ett vanligt problem för mindre kommuner är enligt intervjupersonerna svårigheten att få främst unga människor att välja den lilla kommunen framför den större staden.

Alla tre kommunerna har haft en ekonomi i balans de senaste åren men de upplever nu stora problem i och med den globala finanskrisen och den nya budget som kommunerna måste anpassa sig till. Det svåra ekonomiska läget är inte något speciellt för just den enskilda kommunen utan alla kommuner står enligt intervjupersonerna inför en tuff framtid. Kommunerna står inför stora besparingskrav och de säger att det ser tufft ut. Uppvidinges representant säger att kommunen redan budgeterat för en ekonomi i balans, även efter de nya besparingskraven.

Näringslivet i Lessebo är mycket fokuserat på besöksnäringen med Kosta som centrum för utvecklingen. Glasriket är mycket betydelsefullt för kommunens näringsliv och det attraherar varje år en miljon besökare. Besöksnäringens utveckling gynnar även andra verksamheter i kommunen och möjliggör en hög servicenivå för kommunens invånare. Vad gäller näringslivet i Uppvidinge så har det en stark slagsida där mycket inriktas på en producerande industri och mindre på tjänsteföretag och handel. Kommunen har en positiv pendlingsstatistik med fler inpendlare än utpendlare. I Tingsryds kommun ser situationen för näringslivet hygglig ut eftersom kommunen har ett mycket differentierat näringsliv och kan klara en lågkonjunktur relativt bra.

5.3.2 Utvecklingsfrågor

Frågorna under denna kategori behandlar hur kommunerna arbetar med utvecklingsfrågor samt vilka som är ansvariga för denna sorts frågor i kommunen.

På frågan om på vilket sätt kommunen arbetar med utvecklingsfrågor skiljer sig kommunernas svar åt en del. I Tingsryd sker arbetet mestadels genom att ha en beredskap när det gäller att ta emot personer och företag som visar intresse för att etablera sig i kommunen. Detta görs genom planering och god tillgång på tomtmark och industrimark. I Lessebo står Glasriket AB för en stor del av utvecklingsfrågorna och kommunen arbetar mycket med till

exempel Växjö Universitet för att skapa ett ökat intresse för kommunen och visa att den finns. I Uppvidinge finns det inget strukturerat arbetssätt när det gäller utvecklingsfrågor. Planeringschefen arbetar mycket med denna sorts frågor genom den strategiska planeringen. Fokusområdena för kommunens utvecklingsarbete är befolkningsutveckling och attraktiva boendemiljöer. När det gäller vilka som är ansvariga för utvecklingsarbetet så framgår det att det i alla tre kommuner är den politiska kommunledningen som är ytterst ansvarig. Lessebo skiljer sig då de har ett uttalat näringslivsprogram som är politiskt beslutat.

5.3.3 Styrkor och svagheter

Denna kategori innehåller frågor där intervjupersonerna får beskriva kommunens starka och svaga sidor. Vidare behandlas kommunens unika värden samt hur kommunen arbetar för att lyfta fram dessa värden.

Lessebo ser glasbruken och närheten till Växjö med bra kommunikationer som starka sidor. Närheten till naturen och en vacker miljö återkommer som styrkor vad gäller både Lessebo och Uppvidinge. Uppvidinge fokuserar mycket på skog, vildmark och natur. Vidare ser de precis som Tingsryd näringslivet och småföretagsamheten som styrkor. Tingsryd ser en styrka i att vara en liten kommun då en nära kontakt till människor kan skapas. När det gäller svaga sidor hos kommunerna så ger Lessebo och Uppvidinge liknande svar. Det handlar om svagheter i näringslivet och bristen på arbete för högutbildade personer. En allmänt låg utbildningsnivå nämns också som en svaghet. För Tingsryds del handlar det om att ungdomarna väljer att lämna kommunen samt hur det låga barnafödandet och en åldrande befolkning påverkar dynamiken i näringslivet.

När det gäller unika värden så vill Lessebo lyfta fram sina glasbruk och handpappersbruket i Lessebo. De kopplar också dessa värden till kommunens styrkor när det gäller närheten till Växjö, goda kommunikationer och närheten till naturen. Uppvidinge anser att de har unika värden i sin natur och den vildmarksprägel kommunen har. Vindförhållandena och kommunens möjligheter att etablera vindkraft är ett annat unikt värde. Tingsryd ser förutom sin natur även den höga andelen av landsbygdsboende som ett unikt värde. Denna möjlighet till ett attraktivt landsbygdsboende skapar en levande landsbygd som kommunen anser är unik. Kommunernas arbete med att lyfta fram dessa värden skiljer sig åt på vissa sätt. I Lessebo görs stora satsningar när det gäller besöksnäringen och dess förmåga att locka fler besökare till kommunen. Uppvidinge arbetar mer mot att kunna peka ut tänkbara områden för sjönära bebyggelse medan Tingsryd vill ha en nära kontakt med företagen i kommunen. I

Tingsryd har det även gjorts en stor satsning på att marknadsföra kommunens unika värden gentemot Holland, allt för att locka holländare att flytta till kommunen.

5.3.4 Varumärke

I Kategorin ”Varumärke” får kommunrepresentanterna svar på hur de vill beskriva sin kommuns varumärke samt hur de önskar att utomstående och kommuninvånare ska se på kommunen.

Lessebo kommun har inte arbetat så mycket med begreppet varumärke men intervjupersonen anser att Lessebo är ett traditionellt brukssamhälle med papper och glas där fokus ligger på handelscentrum i Kosta. I fallet Uppvidinge har en informationskampanj som riktas mot kommunens anställda precis tagit upp varumärket Uppvidinge. Broschyren ska visa vad kommunen är och vilka värden kommunen ska stå för. Intervjupersonen sammanfattar med att beskriva Uppvidinge som tysthet och vildmark men samtidigt också en del av det högteknologiska samhället. Betydelsen av att det ska finnas en stolthet för kommunen är stor. Tingsryds varumärke beskrivs med ord som småskalighet, småföretagsamhet och närhet till service. Att leva i Tingsryd är ett annat sätt att leva än i en stor stad. Tryggheten i ett litet samhälle är också viktigt för varumärket. När det gäller hur utomstående ser på kommunen så vill alla tre kommunerna framstå som en aktiv kommun där det händer mycket. För kommuninvånaren är svaren från de tre kommunerna relativt samstämmiga. De vill att invånarna ska ha en positiv känsla för den egna kommunen och att det ska finnas en stolthet. Kommunen ska uppfattas som en bra plats att verka och bo i.

5.3.5 Internet

Denna kategori handlar om synen på kommunens hemsida och hur viktig den är när det gäller att förmedla ett budskap till de som besöker den.

Samtliga tre kommuner anser att hemsidan är ett mycket viktigt verktyg när det gäller att förmedla information till de som besöker den. Lessebo ser sin hemsida som ansiktet utåt och alla kommuner ser hemsidan som något som kommer bli allt viktigare i framtiden. Tingsryds kommun har nyligen gjort om hemsidan och de har fått mycket beröm för den. Lessebo och Uppvidinge däremot är medvetna om att deras hemsidor inte håller måttet och i båda kommunerna pågår därför arbetet med att ersätta eller förbättra hemsidan.

5.3.6 Samverkan

Under kategorin ”Samverkan” fick intervjupersonerna svara på frågor angående samverkan med andra kommuner och om de tycker att detta är viktigt för den lilla kommunen. Kommunernas relation till större närliggande kommuner behandlas också under denna kategori.

Det förekommer samverkan i alla tre kommuner och åsikterna stämmer överens då samtliga anser att samarbete och samverkan med andra kommuner är och kommer bli ännu viktigare. För att en liten kommun ska kunna bli slagkraftig och konkurrera på samma villkor är det nödvändigt att ansvar delas mellan flera kommuner. De tre kommuner som ingår i denna studie samarbetar när det gäller räddningstjänst då de driver RÖK (Räddningstjänsten Östra Kronoberg). Lessebo och Uppvidinge ingår i ett samarbete där även Högsby kommun deltar. Samarbetet innebär även en gemensam löneadministration där kommunerna delar på ett lönekontor och använder sig av samma system. För att nämna några andra mellankommunala samarbeten så ingår Tingsryd i ett nätverk för specialkompetenser såsom planchefer, socialchefer och liknande, detta sker genom regionförbundet Södra Småland. Uppvidinge deltar i ett samarbete med kommunerna Vetlanda, Sävsjö och Eksjö där de delar på ansvaret för avfall och renhållning. Lessebo deltar också i ett samarbete för att stärka glasriket tillsammans med de andra glasrikeskommunerna. För Tingsryds del så upplever intervjupersonen att det finns ett ointresse till samverkan när det kommer ner på nämndenivå, däremot på en mer övergripande nivå så upplevs intresset som stort.

Relationen till Växjö upplevs mestadels som positiv och samtliga intervjupersoner anser att det är viktigt med ett väl utvecklat regioncentrum. Det är en förutsättning för tillväxten även i kranskommunerna. Det råder en samstämmighet vad gäller betydelsen av Växjö med dess nöjes, kultur och handelsutbud. Även universitetet och flygplatsen är faktorer som har en positiv påverkan för närliggande kommuner. Lessebo ser inga problem med Växjös attraktionskraft utan det är bara positivt för kommunen. I Uppvidinge och Tingsryd nämner kommunrepresentanterna däremot att det kan finnas negativa effekter. I Uppvidinge upplevs det ibland som om Växjös goda handelsutbud får negativa effekter på handeln i kranskommunerna och att den lilla kommunen utarmas medan det i Tingsryd ibland finns en känsla av avundsjuka och att Växjö tar till sig för mycket på de mindre kommunernas bekostnad. Men överlag så upplevs ändå relationen mellan de mindre kommunerna i denna undersökning och Växjö som mycket positiv.

På frågan om det finns några fördelar för en liten kommun jämfört med en större kommun som Växjö så svarar samtliga kommunrepresentanter att de korta beslutsvägarna, möjligheten att påverka och närheten till beslutsprocessen är fördelar för en liten kommun. De nära kontakterna och att alla känner alla är också något som upplevs positivt för en liten kommun och som inte nödvändigtvis är möjligt i en större organisation.

5.3.7 Politik

För denna kategori handlar frågorna om hur det politiska stödet ser ut i kommunen för utvecklingsfrågor och hur intervjupersonerna ser på statens roll när det gäller att ge stöd till mindre kommuner.

I Lessebo kommun är uppfattningen att det finns en risk för att strategierna för utveckling kan komma att ändras om det politiska styret förändras. Intervjupersonen påpekar dock att detta kan ändras när det väl kommer till kritan. De andra kommunerna anser att det finns en stor samsyn när det handlar om utvecklingsfrågor och tror inte att de olika partierna skulle behandla dessa frågor annorlunda. I Uppvidinge fanns det skillnader i hur politikerna ville ta sig an vindkraftsfrågan men det är det enda som intervjupersonen kan komma på där det blivit politik av en sådan fråga. På frågan om statens roll lämnar de olika kommunrepresentanterna liknande svar. De anser att staten har en viktig roll men poängterar samtidigt att den enskilda kommunen har ett eget ansvar när det gäller att få verksamheten att fungera. De anser att mer ansvar läggs på kommunerna men statens stöd ökar inte för detta. Därför blir det svårare för kommunerna att klara det ökade ansvaret på egen hand. I Lessebo talas det om kommunernas ökande roll när det gäller att driva genom infrastrukturprojekt och vilka konsekvenser det får på utbyggandet av infrastrukturen.

5.3.8 Framtid

Den sista kategorin handlar om läget i kommunen om 20 år och här får intervjupersonerna spekulera i vad de tror har hänt med kommunen under denna period.

För Uppvidinges del så finns det en framtidstro i kommunen. Om 20 år har en stor vindkraftssatsning skapat mer kapital i kommunen samtidigt som befolkningsutveckling förbättrats så att kommunen står kvar på den nivå de befinner sig på idag. Näringslivet har utvecklats till att bestå av fler tjänste och serviceföretag och vägnätet är fortsatt av stor betydelse för kommunens transporter. Både representanten för Tingsryd och för Lessebo anser att deras kommuner sannolikt ingår i en större enhet om 20 år. Det finns en tveksamhet om det går att klara sig som en liten kommun i framtiden. I båda fallen så finns det en tro på

kommunens framtid men möjligheterna att driva en så liten kommun är begränsade i längden. Utvecklingen i Tingsryd är mycket beroende av framtida ungdomstrender och om de värden som finns i Tingsryd kommer uppfattas som attraktiva eller inte. Kommunens förmåga att attrahera ungdomar och skapa en rejäl inflyttning kommer vara helt avgörande för hur läget ser ut om 20 år. Sett till den statistik som idag finns tillgänglig och det låga barnafödandet i Tingsryds kommun så ser det rätt dystert ut. Men det är klart att trenderna i samhället kommer vara helt avgörande.

6. Analys

Analysdelen som följer är uppdelad i tre delar där de två första tar upp kritik mot metod samt de primära källor som använts i undersökningen. Efter metod och källkritik börjar analys av resultatet. Analys är upplagd enligt SWOT modellen och syftar till att identifiera interna och externa faktorer som påverkar de studerade kommunerna och deras verksamhet.

6.1 Metodkritik

Jag anser att trots undersökningens karaktär så är validitetsnivån på denna uppsats relativt hög. Avsikten är att mäta hur de utvalda kommunerna arbetar med utveckling och varumärke samt att identifiera styrkor och svagheter som på olika sätt skapar förutsättningar för deras arbete. Det som eventuellt skulle kunna ge undersökningen problem när det handlar om validitet är det faktum att det är mina personliga val av metoder som i mångt och mycket styr arbetet. Det finns en risk att jag i mina val frånsatt viktiga aspekter som om de inkluderats hade kunnat leda till ett annat slutresultat. Hur som helst så har kombinationen av mina primära källor enligt mig skapat ett tillräckligt material för att resultat och analys inte ska bli missvisande.

Jag anser inte att denna undersökning lider av några större reliabilitetsproblem. Trots att det är en stor mängd data som använts så har det varit av största vikt att allt ska vara korrekt. Det är klart att det finns en risk att något återges felaktigt när så mycket material ska sammanfattas och föras samman i flera steg men jag upplever inte att det har varit fallet i mitt arbete. Det har varit mycket viktigt att intervjuresultat och innehåll i översiktsplaner inte ges en annan mening när det presenteras i uppsatsen. Jag anser att det som avsetts att mäta också är det som mäts i uppsatsen.

I fallstudier av denna sort finns det ofta ett problem som måste diskuteras. Går det att generalisera med hjälp av resultatet av denna undersökning? Det är svårt att veta hur

representativa just dessa tre kommuner är i ett större sammanhang eftersom var och en av kommunerna är unika fall. Frågan som också bör ställas är väl om det är meningen att vi ska generalisera resultatet i undersökningen? Min avsikt har redan från början varit att undersöka de specifika fallen Lessebo, Uppvidinge och Tingsryd för att se vilka unika drag varje kommun har och sedan redogöra för likheter och olikheter mellan just dessa tre kommuner. Men visst skulle det vara önskvärt att slutresultatet på något sätt skulle kunna gå att jämföra med andra kommuner i Sverige. Jag anser ändå och då förstås med det som tidigare nämnts i åtanke, att det till viss del går att generalisera. Det är viktigt att detta dock görs med stor försiktighet. Det går inte att bortse från att mina utvalda kommuner ingår i ett större sammanhang där kommuner av liknande karaktär också ingår. Det är mycket möjligt att dessa kommuner vid en liknande granskning skulle uppvisa liknande resultat då de kommuner jag valt förmodligen har samma utmärkande drag som många andra svenska småkommuner. Jag väljer ändå att inte generalisera resultaten av denna undersökning genom att dra jämförelser med andra kommuner. Jag ser de kommuner som ingår i denna studie som enskilda fall och gör endast jämförelser dem emellan.

6.2 Källkritik

Nedan följer en diskussion kring fördelar och nackdelar hos de källor som ligger till grund för denna undersökning. Översiktsplaner, hemsidor och intervjuer diskuteras i den ordningsföljden.

Kommunernas översiktsplaner har utgjort en betydelsefull källa i denna undersökning. Det är dessa dokument som har legat till grund för en stor del av den insamlade information som sedan använts till att sammanställa resultatet. När det gäller översiktsplanen som sådan är det viktigt att poängtera att detta dokument inte är juridiskt bindande vilket gör att kommunen inte behöver följa det som presenteras i översiktsplanen. Trots detta så bör översiktsplanen ses som ett viktigt strategiskt dokument och ett verktyg där kommunen kan visa hur de vill att utvecklingen ska se ut. Det är genom den översiktliga planeringen kommunen kan presentera strategier och målsättningar som sedan kan spridas till invånare i kommunen. Översiktsplanen är därför trots sin låga juridiska status ett verktyg som jag valt att använda i min undersökning för att få en uppfattning av vilka ambitioner kommunerna har i sin planering. En annan viktig aspekt på de tre kommunerna som ingår i denna studie är att deras översiktsplaner ser olika ut. Det är svårt att jämföra översiktsplaner för olika kommuner just av den anledningen att de är olika gamla och att kommunerna kanske valt att använda översiktsplanen på olika sätt. Planen

för Uppvidinge var betydligt äldre än de andra två översiktsplanerna medan planen i Lessebo kommun var ett förslag till översiktsplan som ännu inte fått laga kraft.

Kommunernas hemsidor har granskats med syftet att få en snabb uppfattning om hur väl de fungerar för besökaren när det gäller att hämta information. Tanken med att använda hemsidorna i undersökningen var att ta reda på hur kommunen informerar om utvecklingsfrågor och kommunens styrkor genom sin hemsida. Det är viktigt att vara medveten om att det bara är en snabbare genomgång av hemsidan som ligger till grund för resultatet och att det endast är mitt personliga intryck som avgjort. Detta gör att jag mycket väl kan ha missat information som finns på hemsidan samt att om någon annan gjort samma granskning så skulle resultatet kunna blivit annorlunda.

Intervjuerna genomfördes med en representant för varje kommun och trots att varje intervjuperson anses vara representativ för den kommun de tillhör så är det viktigt att vara medveten om vad detta kan få för effekter på resultatet. Det kan leda till att personliga åsikter avspeglas i intervjuretatsatet. Om intervjun genomförts med en annan person som representerat kommunen så finns det en risk att svaren sett något annorlunda ut. Men då personen för varje kommun ansåg sig vara representativ för kommunen så antas att det mesta som sagts har varit kommunens ståndpunkt. Det var viktigt att innan intervjun tydligt klargöra att det är kommunens ståndpunkt mer allmänt som efterfrågas och inte representantens personliga åsikter. Om undersökningen istället skulle bestått av flera intervjuer i varje kommun hade resultatet förmodligen blivit annorlunda eftersom ett större material kunnat sammanställas annorlunda. Men avsikten har inte varit att lägga tyngdpunkten på intervjudelen utan en jämvikt mellan de olika källorna har eftersträvat.

6.3 Analys av resultat enligt SWOT modellen

Analysdelen är som tidigare beskrivits uppbyggd enligt analysmodellen SWOT. Kapitlet är uppdelat i fyra underrubriker och analysen för de olika kommunerna görs var för sig under respektive del av analysmodellen. Analysen avser att sammanföra resultaten för översiktsplaner, hemsidor och intervjuer. Kommentarer till analysdelen ges under rubriken slutsats.

6.3.1 Starka sidor

Lessebos geografiska läge är en stark sida som uppmärksammas av kommunen och här är närheten till Växjö som stad och att ingå i Växjös arbetsmarknadsområde viktiga faktorer. Kommunikationer är en annan viktig faktor som gör Lessebo attraktivt. Möjligheterna att resa

med bil, buss, tåg och flyg ses som betydelsefullt och det är främst järnvägen, de korta pendlingsavstånden och närheten till flygplatsen i Växjö som avses. Boendet är en annan styrka som kommunen gärna vill framhäva. Tillgången på prisvärda bostäder i attraktiva lägen både i tätort och på landsbygd är något som ska locka invånare till Lessebo kommun. Möjligheten att bo i ett litet samhälle som präglas av trygghet och gemenskap är en styrka för kommunen. Naturen som helhet och närheten till denna är viktigt för kommunen och det är något som syns i kommunens profilering. Lessebo kommun präglas mycket av sin roll som centrum i glasriket och det är något som spelar stor roll i kommunens arbete med att skapa attraktivitet och locka besökare till kommunen. Glasbruken och glasnäringen sätter kommunen på kartan och skapar förutsättningar för handel och en väl utvecklad besöksnäring. Detta är en styrka som lockar turister långväga ifrån och som genererar stora inkomster för Lessebo. Utöver de starka egenskaper som presenterats ovan så ses pappersindustri, jordbruk och skogsbruk som styrkor som Lessebo kommun värdesätter. De korta avstånden inom kommunen och tillgången till en hög servicenivå ses också som styrkor. De mindre orterna i kommunen har en unik lokal identitet som kommunen strävar efter att bevara. För Lessebo är även närheten till beslutsprocessen en styrka som finns i en liten kommun.

Tingsryds kommun har en hög andel bosatta på landsbygden vilket skapar en levande landsbygd och öppna landskap. Närheten till naturen och kommunens många sjöar tillsammans med småskaligheten är också starka sidor för Tingsryd. Vidare är en god boendemiljö i attraktiva strandnära lägen men också i kommunens tätorter något som talar till Tingsryds fördel. Ett småskaligt och trivsamt boende som präglas av trygghet och livskvalité ska erbjudas av kommunen. En annan stark sida hos kommunen är dess näringsliv. Blandningen av små och stora företag ger ett väl differentierat näringsliv och kommunen är väl förberedd när det gäller att ta emot nya företag. Kommunens företag kan också ta del av en kompetent arbetskraft. Goda kommunikationsmöjligheter är en annan styrka och då framförallt transportmöjligheter till närliggande kommuner för arbete, studier och vidare resande. Besöksnäringen är också en faktor som är viktig för kommunen. Här är satsningar på travbana, hästrike och friluftsliv viktiga. Tingsryds kommun ser ytterligare styrkor i sitt geografiska läge, goda servicenivå och ett stort utbud av kultur och fritidsaktiviteter. Den nära kontakten som finns med kommunens invånare, närheten till beslutsprocessen och det faktum att det finns en god samsyn hos politiker vad gäller utvecklingsfrågor ses som starka sidor.

I Uppvidinge är den levande attraktiva landsbygden och naturen med sin vildmarksprägel en betydelsefull styrka. De vackra miljöerna, tystheten, skogen och vildmarken i kombination

med det högteknologiska samhället är en attraherande faktor. Att bo i dessa attraktiva miljöer med närhet till kommunal service och möjligheter till arbetspendling i eller utanför kommunen är tilltalande och kommunen vill locka människor med detta. Kommunikationsmöjligheterna är viktiga och tillgång till kollektivtrafik och närheten till flygplatsen i Växjö är starka sidor. Näringslivet är också en styrka för kommunen och det präglas av en hög sysselsättningsgrad och småföretagsamhet. Vidare så är glasriket, ett starkt föreningsliv, goda vindförhållande för vindkraftsutveckling, närheten till Växjö och närheten till beslutsprocessen starka sidor som Uppvidinge kommun vill lyfta fram. Det faktum att kommunen budgeterat för en ekonomi i balans trots hårda besparingskrav är också en styrka.

6.3.2 Svagheter

För Lessebo kommun är befolkningsutvecklingen med minskande befolkning en svaghet. Det är främst utflyttningen av ungdomar från kommunen som drabbar Lessebo hårt. Lessebo upplever också ekonomiska bekymmer mycket till följd av den ekonomiska krisen och de besparingskrav som kommunen nu ställs inför. Det finns få arbeten för högutbildade i kommunen och överlag så är utbildningsnivån låg. Detta leder till svagheter i näringslivet som får konsekvenser för kommunen som helhet. De orter som inte har tågtrafik blir svaga i jämförelse med de som har tillgång till tågförbindelse.

Tingsryds kommun lider precis som Lessebo av en negativ befolkningsutveckling. Befolkningen minskar som en effekt av skillnaden mellan födda och döda och ett lågt barnafödande. När ungdomarna väljer att lämna kommunen innebär det en allt äldre befolkning och problem i befolkningsfrågan. Kommunen upplever en svår ekonomisk situation mycket på grund av stora besparingskrav till följd av den globala ekonomiska situationen.

Befolkningsutvecklingen i Uppvidinge kommun har varit negativ under en längre tid. Invånarantalet krymper mycket på grund av att kommunens ungdomar väljer att lämna Uppvidinge. Arbetsmarknadssituationen är problematisk i kommunen med färre arbeten i industrin och fler inom service och tjänstesektorn. De nya arbetstillfällena räcker inte för att ersätta de som förlorats inom industrisektorn. Det finns få arbeten för högutbildade och utbildningsnivån är i allmänhet låg. Näringslivet i Uppvidinge lider av en svår slagsida med en majoritet av företagen koncentrerade inom tillverkningsindustrin. Kommunen upplever precis som de två andra kommunerna ekonomiska bekymmer i och med hårdare besparingskrav.

6.3.3 Möjligheter

Lessebo kommun ser stora möjligheter i sin besöksnäring och därför prioriteras satsningar inom detta område. Kommunen vill attrahera fler besökare och bli ett av Sveriges ledande turistmål. Genom marknadsföring vill kommunen utveckla sitt näringsliv och sin besöksnäring. Glasriket är naturligtvis den centrala punkten i kommunens satsning på turism. Vad gäller näringslivet så vill kommunen tillåta befintliga företag att expandera samtidigt som nya etableringar ska uppmuntras. Genom att underlätta detta ska ett kreativt företagsklimat, nya arbetstillfällen och en höjd utbildningsnivå uppnås. Kommunen ser ett utbyggt transportnät och ett ökat kollektivt resande med järnvägen i fokus som en väg till bättre möjligheter för arbetspendling, studier och resande i allmänhet. Den natursköna boendemiljön med närhet till stadens utbud är något som ska öka inflyttningen och även skapa en levande landsbygd i kommunen. Utöver detta så är handelns roll viktig för kommunens utveckling och Lessebo kommun vill satsa på centrumutveckling med upprustade torg och gatumiljöer i kommunens tätorter. En förutsättning för att kommunen ska utvecklas positivt är att det finns ett starkt lokalt engagemang och ett intresse hos kommunens invånare, företag och organisationer. Kommunen strävar efter en befolkningsökning främst i åldersintervallet 25-40 år, detta för att antalet ”familjebildare” ska bli större i Lessebo. För att skapa bättre möjligheter har kommunen en positiv syn på samverkan med andra kommuner och det är något som enligt kommunen kommer bli allt vanligare.

Tingsryds kommun ser en nära kontakt med kommunens företag som en väg för att skapa goda förutsättningar för näringslivet. De vill öka antalet företagsetableringar och skapa en bredd i näringslivet som ska ge hela kommunen styrka och stabilitet. För att klara det behöver kommunen tillgång till kvalificerad arbetskraft och en höjd utbildningsnivå i Tingsryds kommun. Därför är det viktigt att ge kommunens ungdomar en tidig kontakt med det lokala näringslivet, allt för att skapa ett intresse och få dem att stanna i kommunen. Kommunen vill att det ska finnas bostäder för alla behov och alla grupper av människor. Att ta väl hand om nyinflyttade är en möjlighet för kommunen att skapa en positiv känsla. Eftersom turismen är viktig ses marknadsföring som en viktig del av kommunens arbete. Att nå ut med marknadsföringen till turister från Danmark, Tyskland och Holland m.fl. ska stärka besöksnäringen och förlänga turistsäsongen. Marknadsföring av kommunens unika värden gentemot utlandet ska också locka permanentboende till Tingsryds kommun. Möjligheterna till arbetspendling och förbättrade kommunikationsmöjligheter är viktiga för kommunen. Det är betydelsefullt att uppmuntra privata initiativ och lyfta fram de goda förebilder som kan

skapa en positiv bild av kommunen. Samverkan mellan kommuner ses i Tingsryd som något viktigt om en liten kommun ska ha chansen att bli konkurrenskraftig.

Uppvidinge kommun vill stärka sitt näringsliv för att på så sätt behålla sysselsättningen i kommunen. De goda vindförhållandena skapar möjligheter till satsningar på vindkraft vilket i sin tur skapar kapital i kommunen. Kommunen vill underlätta nybyggnation av bostäder i Uppvidinge och de pekar därför ut lämpliga områden för till exempel sjönära bebyggelse. Det finns enligt kommunen en potential till handelsutveckling i centralorterna och detta bör utnyttjas. Det krävs en stor insats och ett starkt engagemang från kommunens invånare, företag och organisationer för att utvecklingen i kommunen ska kunna vändas. Mellankommunal samverkan är en möjlig väg för kommunen för att bli slagkraftig och kunna konkurrera med större kommuner.

6.3.4 Hot

Lessebo kommun ser den rådande negativa trenden i kommunen som ett hot som förhindrar en positiv utveckling. Det finns en risk att de strategier som kommunen valt kan komma att ändras om det politiska styret ändras, detta är ett hot mot långsiktigheten i utvecklingsarbetet. Att mer och mer ansvar läggs på den enskilda kommunen när det handlar om till exempel finansiering av infrastrukturprojekt ses som ett hot. Begränsade möjligheter att driva en liten kommun hotar framtiden för kommunen som den ser ut idag.

I Tingsryds kommun ses den höga urbaniseringsgraden som ett hot. Att klyftorna mellan stad och landsbygd växer upplevs som negativ för kommunen. När fler och fler flyttar till städer och söker sig bort från små kommuner som Tingsryd så får det negativa effekter. Ungdomarna och deras beteende är avgörande för kommunens framtid och om ungdomstrenderna talar mot den lilla kommunen är det ett uppenbart hot. Det låga barnafödandet i kommunen är också ett hot som påverkar utvecklingen negativt. Bristen på kvalificerad arbetskraft är ett hot för näringslivet i kommunen. Vidare så ses ett ökat ansvar på den enskilda kommunen som ett hot för möjligheten att klara av att bedriva kommunal verksamhet i en liten enhet som Tingsryd.

I Uppvidinge är den negativa befolkningsutvecklingen det största hotet för kommunen och det faktum att så många ungdomar lämnar Uppvidinge är allvarligt. Om inte servicenivån kan upprätthållas i alla kommundelar och för alla invånare så är det ett hot som leder till sämre levnadsstandard för kommunens invånare. Det samma gäller om standarden på infrastrukturen inte kan upprätthållas. Det stora handelsutbudet i Växjö kan ses som ett hot då den lilla

kommunen riskerar att utarmas. Att mer och mer ansvar läggs på den enskilda kommunen är också ett hot för en liten kommun som Uppvidinge.

7. Slutsats

De undersökta kommunerna ser många styrkor med den egna kommunens karaktär och fördelarna med att vara en liten kommun överväger nackdelarna om man ska tro planer, hemsidor och kommunrepresentanter. Naturen är givetvis en faktor som gärna lyfts fram och möjligheten till friluftsliv och attraktivt sjönära boende är därför centrala begrepp. Närhet är en annan styrka som ofta återkommer. Då syftas på olika sorters närhet men vanligtvis är det närhet till staden, universitet, flygplats, service men även närheten mellan människor och närheten till beslutsfattare. Utöver detta så anser sig kommunerna ha goda transportmöjligheter som ger invånarna tillgång till en stor arbetsmarknad och goda resmöjligheter. Det finns också mer specifika styrkor som de olika kommunerna väljer att lyfta fram. Det är till exempel glasbruken i Lessebo, hästnäringen i Tingsryd, vindförhållandena i Uppvidinge m.fl.

Kommunerna liknar varandra mycket när de beskriver sina svaga sidor. Många faktorer är ofta återkommande i planer och i intervjusvar. Det handlar till stor del om en negativ befolkningsutveckling som präglas av lågt barnafödande, minskande befolkning och en allt större andel äldre invånare i kommunerna. Att ungdomarna väljer att lämna kommunerna är också ett ofta återkommande bekymmer. Mycket handlar också om en svår ekonomisk situation som drabbar de mindre kommunerna värre än större kommuner. Problem med låga utbildningsnivåer och svårigheter inom näringslivet är också problem som upplevs i kommunerna.

Hur de undersökta kommunerna ser på sina möjligheter när det gäller att vända utvecklingen stämmer överens på många sätt. Att göra satsningar på det lokala näringslivet ses som viktigt och det gäller att skapa en dynamik hos företagen och skapa bredd. Besöksnäringen är också en viktig faktor som måste utvecklas för att höja attraktiviteten hos dessa kommuner. För kommuner som litar så mycket på tillgång till transporter är satsningar på infrastruktur också en nödvändighet. Samtliga kommuner i denna undersökning ser mellankommunal samverkan som en möjlighet till att göra den lilla kommunen mer konkurrenskraftig

Vad gäller hot för de undersökta kommunerna så speglar oron över befolkningsutvecklingen av sig även i dessa resonemang. Det är den faktor som ses som det största hotet i framtiden.

Att kommunerna i fråga inte klarar att attrahera tillräckligt med invånare får konsekvenser för hela kommunens verksamhet. Ett annat hot är det faktum att det kommer bli allt svårare att få allting att fungera i den lilla kommunen. Det finns en uppfattning att det antagligen kommer bli nödvändigt med ytterligare kommunsammanslagningar för att klara sig.

7.1 Vidare forskning

Denna undersökning har fokuserat på många olika faktorer i kommunernas arbete med utvecklingsfrågor men trots detta så har det ändå under arbetets gång dykt upp frågor som skulle kunna ligga till grund för en vidare forskning. Min undersökning har endast fokuserat på kommunens perspektiv. Det är kommunala planeringsdokument som har granskats och det är representanter från kommunen som har intervjuats. Givetvis är det så att det finns andra intressenter i dessa kommuner vars åsikter skulle vara intressanta att utreda. Då menar jag kommunens invånare, företag i kommunen och möjligtvis även besökare i kommunen. Åsikter från dessa grupper skulle kunna ge en mycket intressant kompletterande bild av kommunens uppfattning i dessa frågor. Det finns betydligt mer som kunde ha inkluderats i denna undersökning men min avsikt har varit att se på det hela ur ett planeringsperspektiv med kommunens åsikter som grund. Det har inte funnits tid, möjlighet eller avsikt till att ytterligare bredda undersökningen. Detta lämnas till vidare forskning.

8. Avslutning

Avslutningsvis anser jag mig vara nöjd med resultatet och jag känner att undersökningen har fungerat väl. Det finns några saker som jag kanske skulle kunnat göra annorlunda men överlag anser jag att det mesta vad gäller mitt arbetssätt blev som jag hade planerat. Sist av allt skulle jag vilja tacka de personer som jag haft kontakt med i Lessebo, Uppvidinge och Tingsryd. Framst vill jag rikta ett tack till de tre intervjupersoner som ställde upp för mig och som gjort denna uppsats möjlig. Tack även till alla andra som på något sätt hjälpt mig i mitt arbete.

Referenser

Tryckta källor

- Denscombe, Martyn *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* Studentlitteratur AB, Lund 2009
- Finansdepartementet *DS 2001:61 Samverkan mellan kommuner: för ökad attraktivitet, tillväxt och sund ekonomi* Fritzes offentliga publikationer, Regeringskansliet, Stockholm 2001
- Forsberg, Gunnel *Planeringens utmaningar och tillämpningar* Uppsala Publishing House AB, Uppsala 2005
- Jørgensen, Erika *Hållbar utveckling, samhällsstruktur och kommunal identitet: en jämförelse mellan Västervik och Varberg* Sociologiska institutionen, Lund 2004
- Lessebo Kommun *Förslag till Översiktsplan Lessebo Kommun* 2008
- Spjuth, Agneta *Kommunen som varumärke: att stärka kommunens profil* Höganäs, Kommunlitteratur 2006
- Tingsryds Kommun *Översiktsplan Del 1, Mål och Vision* 2006
- Uppvidinge Kommun *Översiktsplan Uppvidinge Kommun* 1991
- Wahlström, Bengt *”Från jordbruk och boskapsskötsel till ordbruk och bokstavsskötsel”* I: Månsson, Hans (red) *Med Periferin i centrum* Glesbygdverket, Bräcke Tryckeri, Bräcke 1996

Internetkällor

www.scb.se (25 maj 2009)

www.lessebo.se (20 april 2009)

www.uppvidinge.se (20 april 2009)

www.tingsryd.se (20 april 2009)

<http://www.swot-analys.se/> (12 maj 2009)

<http://www.rfss.se/Documents/RFSS/Documents/SmalandEU/Sverige/lessebo%20DT%2007%2002%2021.pdf> (22 april 2009)

<http://www.dn.se/ekonomi/miljardsmall-vantar-kommunerna-1.864930> (15 maj 2009)

<http://www.csiss.org/classics/content/90> (18 maj 2009)

Otryckta källor

Intervju med Planeringschef, Uppvidinge Kommun i Åseda	28-04-2009
Intervju med Kommunchef, Lessebo Kommun i Lessebo	28-04-2009
Intervju med Kommunalråd, Tingsryds Kommun i Tingsryd	30-04-2009

Bilaga 1 Intervjumall

Intervju med kommunrepresentanter

1. Allmänt

1. Hur skulle du vilja beskriva situationen för kommunen idag? Utgå från faktorer som näringsliv, befolkningsutveckling och ekonomi.

2. Utvecklingsfrågor

2a. På vilket sätt arbetar kommunen med utvecklingsfrågor?

2b. Vilka är ansvariga?

3. Styrkor och svagheter

3a. Vad skulle du säga är kommunens starka sidor?

3b. Vad skulle du säga är kommunens svaga sidor?

3c. Vilka unika värden anser du att kommunen har?

3d. Hur arbetar kommunen med att lyfta fram dessa värden?

4. Varumärke

4a. Hur skulle du vilja beskriva varumärket T, U, L kommun?

4b. Hur vill du att kommunen ska uppfattas av någon som inte bor i kommunen?

4c. Hur vill du att kommunens invånare ska uppleva kommunen?

5. Internet

5. Hur viktig är kommunens hemsida när det gäller att förmedla ett budskap till de som besöker den?

6. Samverkan

6a. Finns det idag någon samverkan med andra kommuner?

6b. Om ja, på vilket sätt? Om nej, varför inte?

6c. Hur ser du på kommunens relation till större närliggande kommuner (exempelvis Växjö, Kalmar, Karlshamn) positivt och negativt? Komparativa fördelar?

7. Politik

7a. Hur ser det politiska stödet ut för kommunens utvecklingsarbete? Finns det skillnader mellan partierna eller följer de samma linje?

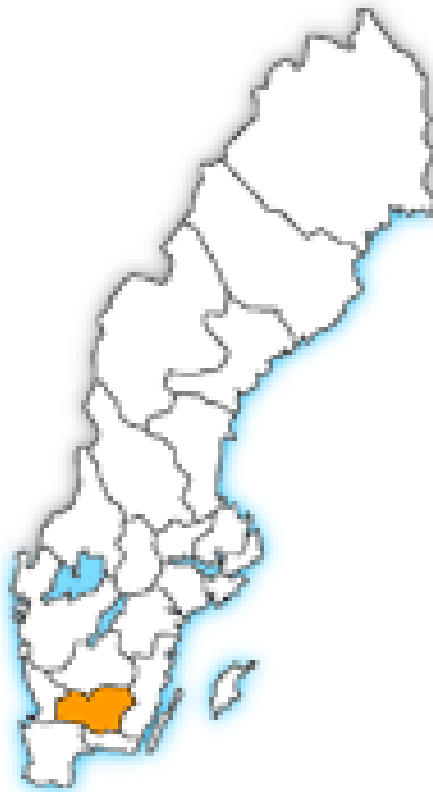
7b. Hur viktig är statens roll när det gäller att bistå med resurser till små kommuner?

8. Framtid

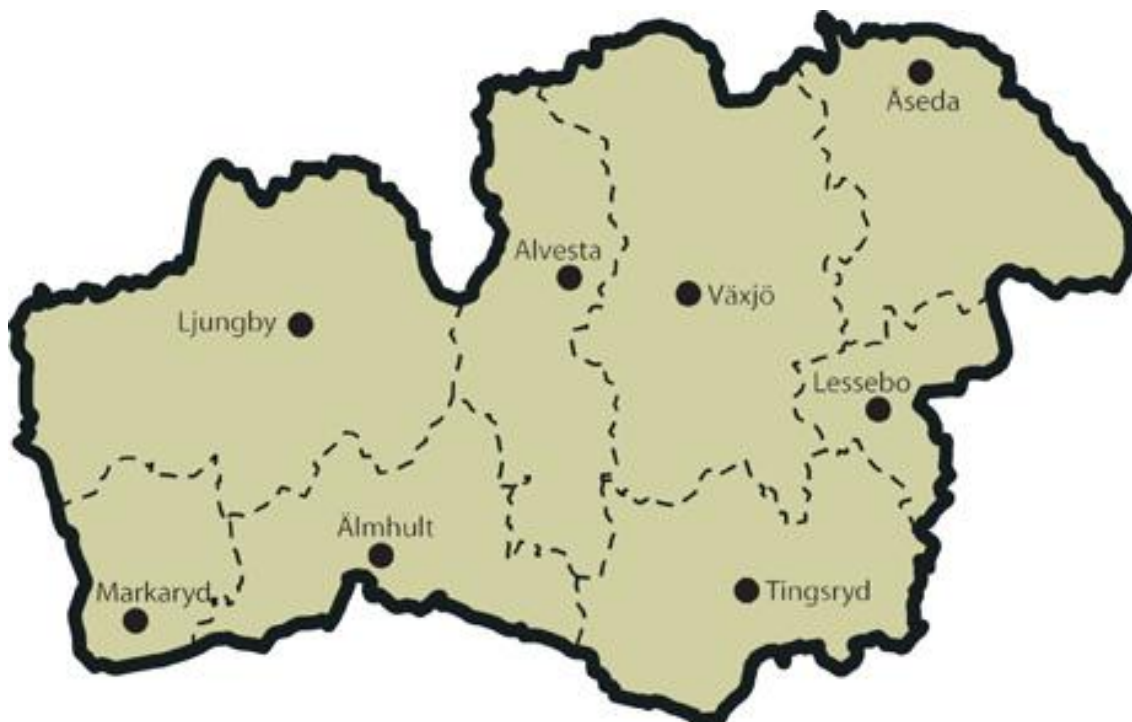
8. Hur ser läget i kommunen ut om 20 år?

Bilaga 2 Kartor

Kronobergs län

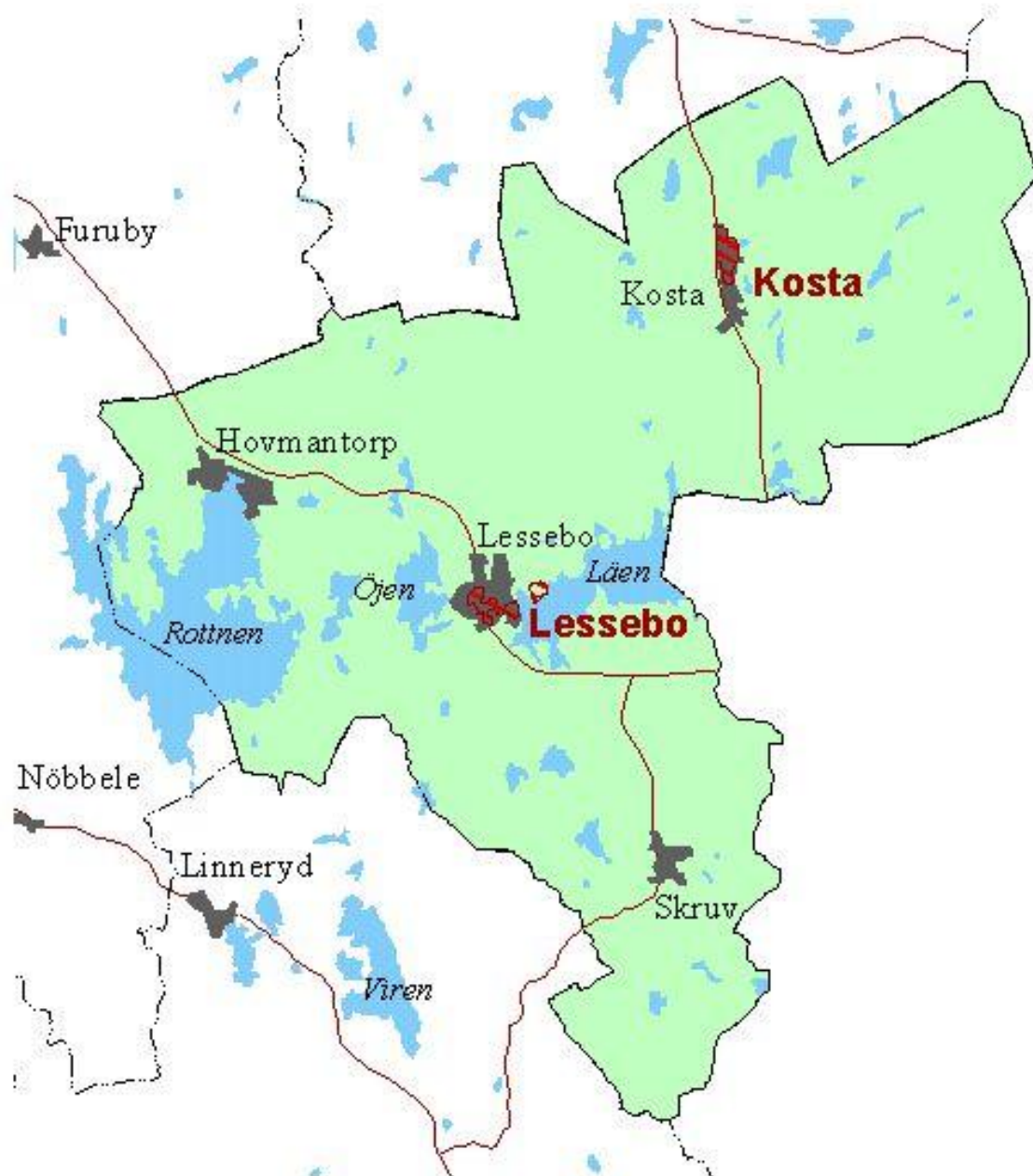

(Karta från www.sweden365.com)

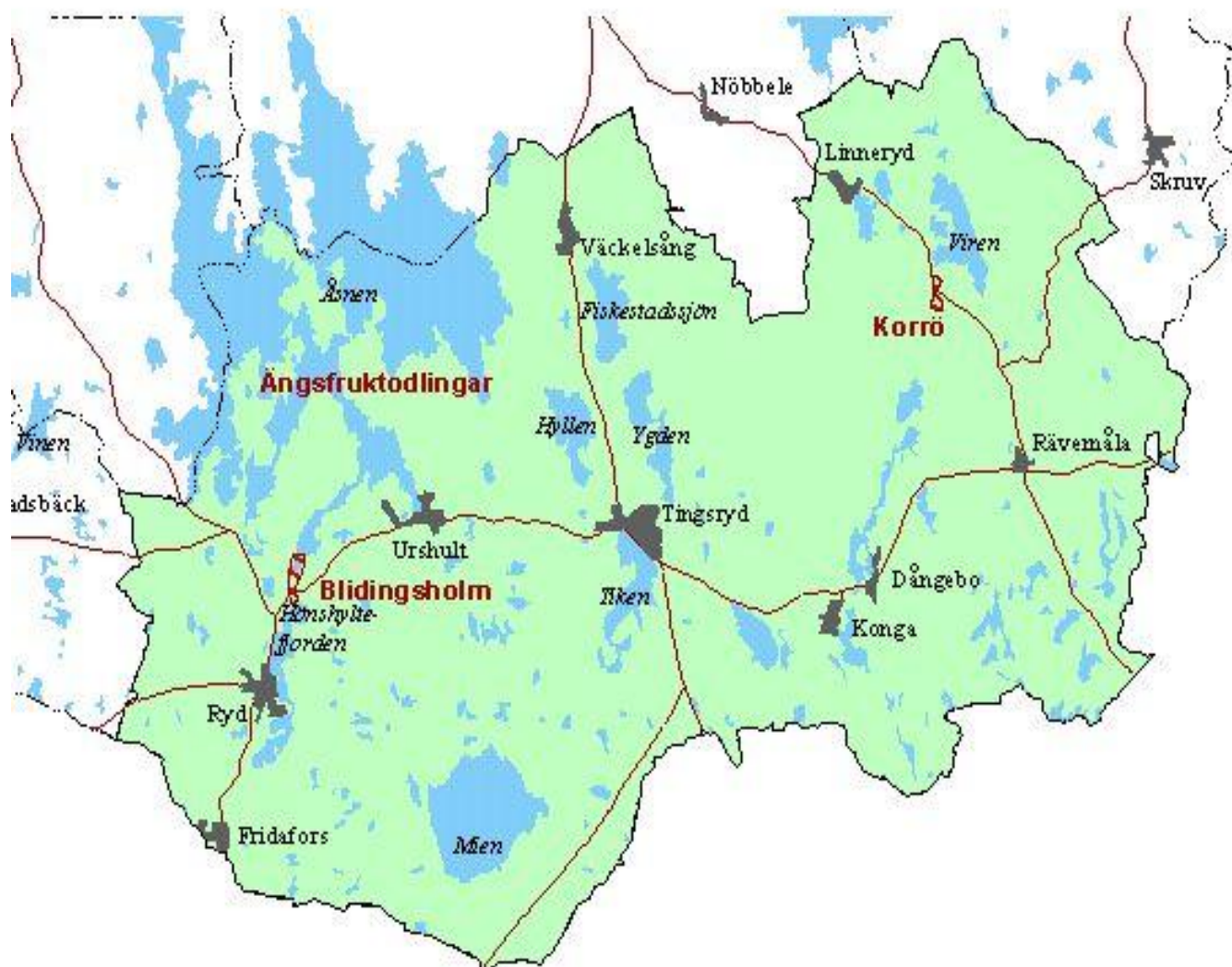
(Karta från www.personligaombudkronoberg.org/kontakt.htm)

Lessebo Kommun

(Karta från www.e.lst.se)

Tingsryds Kommun

(Karta från www.e.lst.se)

Uppvidinge Kommun

(Karta från www.e.lst.se)